

~~P. 10000~~

P. 10000

Q. 10000 5 4 n d r u e h u
g s u e u e r e p t u e r p u e

3387

P-81

77 FEB 2010

Հ Ս Խ Հ

ՀԵՌԱԿԱ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

Կ. ԲՈՒՅԱՆ

ԳՅՈՒՂԵԿԱՆՈՄԻԱՅԻ
ՅԵՎ,
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑ-
ՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆ ՈՒ ՆՐԱ ՄԱՆՐԱ-
ՄԱՍՆՈՒՄԸ

ԱՌԱՋԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ № № 1—19

338.1
F-81

Վ Ա Ղ - Դ Ա Տ

1933 թ.

Ն Ե Ր Ա Ծ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Ներկա ծրագիրը փորձ է սխտեմատիզացիայի լենթարկելու Գյուղեկա-
նամիայի և գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման տեսու-
թյան դասընթացը: Չնայած այն հսկայական, տեսական և ակտուալ քաղա-
քական բնույթին, վոր ունեն Գյուղեկանամիայի և մասնավորապես նրա
սոցիալիստական վերակառուցման պրոբլեմները, մինչև հիմա մենք դեռ չու-
նենք շատ թե քիչ բավարար վոչ միայն ուսումնական ձեռնարկ, այլ նաև
մեր ԲՈՒՀ-երում ավանդող այդ առարկան սխտեմատիզացիայի լենթարկող
ուսումնական ծրագիր:

Թե վորքան տարբեր են պատկերացնում այդ առարկայի բնույթը ու
նշանակությունը, չերևում և թեկուզ հենց նրանից, վոր մեր Միության
միաբնույթ ԲՈՒՀ-երից մի մասում այդ առարկան անվանում են «Կոնկրետ
եկանամիկա», մի ուրիշ մասում «Գյուղեկանամիկա», չերբորդ տեղը «Սոց
վերակառուցում և կոնկրետ եկանամիկա» և այլն: Մի տեղ այն մտցնում են
հասարակագիտական առարկաների ցիկլում, մի ուրիշ տեղ՝ ընդհանուր տեխ-
նիկական: Մի տեղ այն մտցնում են տեսական քաղաքատնտեսության կաֆե-
դրայի մեջ, մի ուրիշ տեղ՝ տնտեսության կազմակերպման, և վոչ միայն
մտցնում են վերջին կաֆեդրայի մեջ, այլ չերբեմն նաև Գյուղեկանամիայի
և տնտեսության կազմակերպման կուրսերը միացնում ու դարձնում են մեկ
կուրս և այլն:

Այդ տեսակետից անթերի չեն և ընդհակառակը բոլոր այդ պակասու-
թյունները անդրադարձնում են նաև Միութենական ՀԺԿ-ի ուսումնասնմեթո-
դական սեկտորի կողմից վերջերս կազմված և վորպես տիպային հանձնա-
բարված գյուղատնտեսական ԲՈՒՀ-երի ուսումնական պլանները:

Նրա հետ միասին չեթի մենք քննարկելու լինենք տարբեր ԲՈՒՀ-երում
ավանդող այդ առարկայի ծրագրերը, ապա անվիճելի կերպով կարելի չե
պնդել, վոր այդ առարկայի բնագավառում վոչ միայն չկա ճիշտ մարքս-
լենինյան ընդհանուր տեսակետ, այլ նաև այն, վոր մեր ԲՈՒՀ-երում այդ
առարկայի գրվածքի, նրա ծրագրի կառուցման և դասավանդման պրոցեսում
շատ հաճախ գիտակցորեն թե անգիտակից—կանգնում են խաստորեն հա-
կալենինյան և վաղուց արդեն մերկացված ու ժխտված տեսակետների վրա:

Գյուղեկանամիայի և մասնավորապես նրա առարկայի ու մեթոդի վե-
րաբերյալ մենք ունեցել ենք բավականին չերկար դիսկուսիա, մենք տարել
ենք համառ պայքար այդ բնագավառում բավականին հաստատ բուն դրած
և տարածված կուրսակալին—նեոնարոդնիկական—ֆուսսարարական տեսու-
թյունների դեմ: Թեև այժմ մեր մամուլում համարյա չի խոսվում Գյուղ-
եկանամիայի և նրա առարկայի ու սխտեմատիզացիայի խնդիրների մասին,
սակայն դա դեռ չի նշանակում, վոր դիսկուսիան դադարել է: Դիսկուսիայի
ձեն և միայն փոխվել, դիսկուսիան փոխադրվել է ԲՈՒՀ-ական պրակտիկա-
յում: Կասկած չկա վոր ԲՈՒՀ-ական այդ հակասական պրակտիկային պետք
է վերջ տալ:

Հասկանալի չե, վոր այստեղ մենք հնարավորություն չունենք այդ
խնդիրների վրա հանդամանորեն կանգ առնելու: Մենք կաշխատենք խիստ
սեղմված ձևով մատնանշել միայն հիմնական սկզբունքները, վորոնց վրա
կառուցված է ներկա ծրագիրը:

Վ Ա Ղ Ա Ր Շ Ա Պ Ա Տ Ի Տ Պ Ա Ր Ա Ն
Գրառեպլար № 9124 (բ)
Պատվեր 27 Տիրաժ 400
Հ ր ա տ ա ր ա կ ու թ չ ու ն
Հ Ե Ռ Ա Կ Ա Մ անկավար-
ժական Ինստիտուտի,
Հասցեն՝ Յերևան,
Աբովյան 124

Գյուղեկանոսմիան մենք դիտում ենք վարպետ լաչն իմաստով առած քաղաքատնտեսութեան հետագա շարունակումն ու կոնկրետացումը արտադրութեան մեկ բնագավառի՝ գյուղատնտեսութեան նկատմամբ: Նրա ծավալը սահմանելիս մենք մեկնել ենք գիտելիքների այն անհրաժեշտ ծավալից, և բովանդակութեանից, վորը անհրաժեշտ է ուսանողին, վորպես կուսակցութեան գյուղատնտեսութեան վերակառուցման քաղաքականութեան առաջիկա կենսագործողի, գյուղատնտեսութեան և մասնավորապես անցման շրջանի գյուղատնտեսութեան հիմնական որինաչափութեանների ըմբռնման և այդ բնագավառում հակալենինյան տեսակետների դեմ պայքարելու ունակութեան ստեղծելու համար:

Առաջարկված խնդրի այդպիսի սահմանագծումը նախորդում է նաև Գյուղեկանոսմիայի և գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման տեսութեան ԻՈՒՀ-ական դասընթացի կառուցման բնույթը: Ըստ մեր ծրագրի այդ դասընթացը բաժանվում է չերեք հիմնական բաժինների: Ըստ վորում առաջին բաժնում ուսումնասիրվում է կապիտալիզմի զարգացումը գյուղատնտեսութեան մեջ (ազրարային հարցի ընդհանուր տեսութեանը), չերկրորդ բաժինը ըստ ելուցի առաջին բաժնի կոնկրետացումն է նախկին Ռուսաստանի պայմաններում—կապիտալիզմի զարգացումը Ռուսաստանի գյուղատնտեսութեան մեջ, ազրարային հարաբերութեանների շարժումը ու ազրարային հարցը ուսական չերեք հեղափոխութեանների մեջ,—իսկ չերրորդ բաժինը ամբողջովին նվիրված է գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման տեսութեանը ու նրա իրականացման կոնկրետ ընթացքին՝ մեր եկանոսմիայի պայմաններում:

Այլ կերպ ասած ծրագիրը լենինգրում է գյուղատնտեսութեան արտադրական հարաբերութեանների ուսումնասիրութեանը, նրանց առանձնակի բնույթի և տարբերութեանների հայտնաբերումը, նրանց առաջացման, զարգացման և անկման պրոցեսում:

Ծրագրի մեջ աշխատել ենք առավել մանրամասնել և սրել այն հարցերը, վորոնք հսկայական աշխատանքի տեսական ու քաղաքական նշանակութեան ունեն գաղութային չերկրների իմպերիալիզմի դեմ մղվող պայքարի և մեր գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման պրակտիկայի տեսակետից: Ծրագրի բոլոր թեմաներում աշխատել ենք բարձրացնել քննվող խնդիրների տեսական մակարդակը և սրել գյուղեկանոսմիայի բնագավառում այնքան առատ ֆուսարարական ու ոպորտունիստական տեսութեանների դեմ պայքարի խնդիրը: Մասնավորապես սոցիալ-ֆախստական և ֆուսարարական տեսութեանները թեև քննադատվում են վողջ կուրսի շարադրման գուզընթաց, այնուամենայնիվ նպատակահարմար համարեցինք այդ քննադատութեան ամփոփումը տվող առանձին թեմաներ գետեղել ծրագրի համապատասխան բաժիններում:

Ծրագիրը լենինգրում է ազրարային հարցին և գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման տեսութեան ու պրակտիկային նվիրված լենինի, Ստալինի բոլոր հիմնական աշխատութեանների և կուսակցական համապատասխան փաստաթղթերի ուսումնասիրութեանը: Վերը մատնանշված պատճառով դժբախտաբար հրարավորութուն չունենք հանձնարարելու վորևե ամփոփ աշխատութեան, վորն ընդգրկեր բոլոր խնդիրները, և բավարար լուծում տար նրանց: Այդ պատճառով մեր հանձնարարված գրականութեան ցանկը վորքան էլ աշխատել ենք սեղմել, այնուամենայնիվ ընդարձակ է, վորպիսի հանգամանքն անշուշտ կդժվարացնի առարկայի ուսումնասիրութեանը: Այդ ինկատի առնելով մենք աշխատել ենք մինիմում գրականութեան մատնանշել այն էլ չերկու պայմանական բաժնի վերածել պարտադիր և լրացուցիչ:

Յերևան
Իեկտեմբեր 1932 թ.
* Առաջին և չերկրորդ բաժինները կազմելիս ամբողջովին ոգտագործել ենք լենինի կոնսպեկտը՝ «Ազրարային հարցի ընդհանուր տեսութեան», վորը տպված է «Լենինյան ժողովածու» № 19-ում:

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ԳՅՈՒՂԵԿՈՆՈՄԻԱՅԻ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅԱՆ
ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ, ԱՌԱՐԿԱՆ ՅԵՎ ՄԵԹՈԴԸ

Ա ռ ա ջ ի ն բ ա ժ ի ն

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ԾՐՋԱՆՈՒՄ

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 1

ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ՅԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

(Ազրարային հարցի ընդհանուր տեսութեանը)

1. Մինչև կապիտալիստական չերկրագործութեանը, ապրանքային տնտեսութեան զարգացումը և արդունաբերութեան չերկրագործութեանից անջատվելու պատմական պրոցեսը:
2. Առևտրական չերկրագործութեան առաջացումը և աճումը:
3. Ռենտայի տեսութեանը:
4. Հողի նվազող պաղարբերութեան «որենքը»
5. Ռենտայի և կապիտալիզմի նշանակութեանը գյուղատնտեսութեան համար:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 2

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԵՎՈՒՂՅՈՒՑԻԱՅԻ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 3

ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՃԳՆԱԺԱՄԵՐԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

1. Հասարակական կապիտալի վերարտադրութեանը գյուղատնտեսութեան մեջ:
2. Արտադրութեան համակենտրոնացումը և մանր ու խոշոր արտադրութեան հարցը գյուղատնտեսութեան մեջ:
3. Գյուղի և քաղաքի հակադրութեանների վերացման անհնարինութեանը կապիտալիզմի պայմաններում:
4. Ցերկրագործական կապիտալիզմի հակատեսութեանները:

5. Ագրարային ձգնաժամերի ընդհանուր տեսութիւնները:
6. Ագրարային ձգնաժամերի առանձնահատկութիւնները մինչև 19-րդ դարի 70-ական թվականները և նրանից հետո:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 4

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՉՄԻ ԴԱՐԱՇՐՋԱՆՈՒՄ

1. Կապիտալիզմի անհամաչափ զարգացումը ինտուստրիալի և գյուղատնտեսութիւնի մեջ:
2. Խոշոր կապիտալիստական ֆերմերային և մանր գյուղացիական տնտեսութիւնները:
3. Ֆինանսական կապիտալի միաձուլումը մինչև կապիտալիստական շահագործման ձևերի հետ:
4. Գաղութային գյուղատնտեսութիւնը և նրա կապիտալիստական զարգացման առանձնահատկութիւնները:
5. Կապիտալիզմի ընդհանուր ձգնաժամը և գյուղատնտեսութիւնի վիճակը:
6. Ներկայիս ագրարային ձգնաժամը մայր յերկրներում և գաղութներում:
7. Ագրարային հարցը գաղութային հեղափոխութիւնների մեջ:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 5

ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԱՐՅԻ ՍՈՑԻԱԼ—ՖԱՇԻՍՏԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Ռեվոլյուցիոնիստները:
2. Կառուցիկ և նրա «Ագրարային հարց» գիրքը:
3. Սոցիալ ֆաշիստական կուսակցութիւնների ագրարային ծրագրերը:
4. Տրոցկիզմը և աջ սպորտուենիզմը գյուղատնտեսութիւնի մեջ կապիտալիզմի զարգացման հարցում:

Յ Ե Ր Կ Ր Ո Ր Ղ Բ ա ժ Ի Ն

ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԱՐՅԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 6

ԿԱՊԻՏԱԼԻՉՄԻ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ՅԵՎ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԱՐԱՔԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ

1. Կապիտալիզմի զարգացման պատմական պայմանները Ռուսաստանում 1861 թ. գյուղացիական ռեֆորմի տնտեսական նախադրյալները և հետևանքները:
2. Նարոդնիկական հայացքները Ռուսաստանի գյուղատնտեսութիւնի եվուլյուցիայի վերաբերյալ:
3. Գյուղացիութիւնի քայքայումը Ռուսաստանում:
4. Հողատիրութիւնը և ագրարային հարաբերութիւնները 19-րդ դարի վերջերին և 20-րդ դարի սկզբներին:
5. Հողատիրութիւնը և ագրարային հարաբերութիւնները Անդրկովասում:
6. Ագրարային հարցի ելուցիւնը Ռուսաստանում 20-րդ դարի սկզբին:
8. Ռուսական սոցիալ-դեմոկրատիայի ագրարային ծրագրերը:

- ա) Լենինի (Բալլևիկներ) ագրարային ծրագրի ելուցիւնը:
  - բ) Մասլով—Պլեխանովի (Մենշևիկներ) ագրարային ծրագրի ելուցիւնը:
9. Ստալինիստական ագրարային ռեֆորմների տնտեսական նախադրյալները և հետևանքները:
  10. Փետրվարյան հեղափոխութիւնը և ագրարային հարցը:
  11. Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը և ագրարային հարցը:

Յ Ե Ր Կ Ր Ո Ր Ղ Բ ա ժ Ի Ն

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՅՄԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

(Գյուղատնտեսությունը սյուլետարիատի դիկտատուրայի քաղաքում)

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 7

ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՆ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Պրոլետարական հեղափոխութիւնի Մարքս-Լենինյան տեսութիւնի հիմունքները:
2. Պրոլետարիատի դիկտատուրան և գյուղացիութիւնը:
3. Լենինի չերեք սարատեգիական լուրնգները:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 8

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԻՆԴՈՒՍՏՐԻԱԿՈՒՄԸ ՅԵՎ ԼԵՆԻՆԻ ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎ ՊԼԱՆԸ

1. Պրոլետարիատի դիկտատուրայի տնտեսական հրամանատարական բարձրունքները:
2. Սոցիալիստական ինդուստրիայի առաջատար դերը:
3. Լենինի կոոպերատիվ պլանի ելուցիւնը:
4. Գյուղի սոցիալիստական վերափոխումը և դասակարգային պայքարը:
5. Լենինյան կոոպերատիվ պլանի միջազգային նշանակութիւնը:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 9

ԸՆԴԱՅՆՎԱԾ ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԿՈՒՏԱԿՄԱՆ ՊՐՈԲԼԵՄՆԵՐԸ ԽՍՀՄ-Ի ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

1. Վերարտադրութիւնի հիմնական պրոբլեմները ԽՍՀՄ-ում:
2. Սոցիալիստական համակենտրոնացումը և նրա տարբերութիւնը կապիտալիստներից:
3. Գյուղատնտեսութիւնի մասնակցութիւնը սոցիալիստ. կուտակման մեջ:
4. Պայքար քաղաքի և գյուղի միջև ապրանքաշրջանառութիւնի զարգացման համար:
5. Բանվորական ուժի վերաբաշխման պրոբլեմը:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 10

ԽՍՀՄ-ի ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՉՅՎ ՄԱՆՐ ԲՈՒՐԺՈՒԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Բացահայտ բուժօգնական տեսությունները.
2. Կուլակային—նեոնարողնիկական տեսությունները.
3. ԽՍՀՄ-ի գյուղատնտեսության զարգացման մենշևիկյան կոնցեպցիան.
4. Այդ հոսանքների աստիճանական զարգացումը և նրանց հակահեղափոխական կոնդրատեվականությունը հանգելը:
5. Լենինիզմի տրոցկիստական աղավաղումները ԽՍՀՄ-ում գյուղատնտեսության զարգացման ուղիների հարցերում.
6. Լենինիզմի աջ ոպորտունիստական աղավաղումները:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 11

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՉՅՎ ՄԱՆՐ ԵՏԱՊՆԵՐԸ ԽՍՀՄ-ում

1. Առաջին շրջան.
2. Յերկրորդ շրջան. սոցիալիստական հեղափոխության սկիզբը գյուղում.
3. Յերրորդ շրջան. վերականգնման շրջան.
4. Չորրորդ շրջան. վերակառուցման շրջան.
5. Հինգերորդ շրջան. ՆեՊ-ի վերջին շրջանը և անցումը սոցիալիզմի առաջին շրջանին.
6. Սոցիալիզմի առաջին շրջանը ՆեՊ-ի վերջին շրջանն է.
7. Վերականգնման ցուցանիշների համար պայքարի խնդիրները.
8. ՆեՊ-ի ժամանակակից ետապի հակալենինյան ըմբռնումների քննադատությունը:
9. Դասակարգային պայքարը գյուղում տարբեր շրջաններում:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 12

ԽՍՀՄ-ի ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄԸ

1. Գյուղատնտեսությունը ժողովրդատնտեսության պլանավորման սխտեմում.
2. Գյուղատնտեսության պլանավորման առանձնահատկությունները.
3. Գյուղատնտեսության ստորին պլանավորման մեթոդները:
4. Գյուղատնտեսության պլանավորման ֆիաստարական, տրոցկիստական և աջ ոպորտունիստական տեսությունների և տակտիկայի քննադատությունը.
5. Գյուղատնտեսության չեղրորդ հնգամյակը.
6. 1933 թ. ստուգիչ թվերը:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 13

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

1. Ծանր ինդուստրիան վերաբերյալ սոցիալիստական վերակառուցման հիմք.
2. Գյուղատնտեսության կենսաբանական:

3. Մեքենաների սխտեմի կիրառումը սոցիալիստական չեղրագործության մեջ.
4. Գյուղատնտեսության քիմիացումը.
5. Իրրիզացիան և միլիտրացիան.
6. Գյուղատնտեսական տեխնիկական և դասակարգային պայքարը:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 14

ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՅՈՒՄԸ ՅՅՎ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՉԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԵՂԱՎՈՐՄԱՆ ՊՐՈՒԼԵՄԸ

1. Արտադրության մասնագիտացման ընդհանուր տեսությունը.
2. Գյուղատնտեսության մասնագիտացումը ԽՍՀՄ-ում.
3. Գյուղատնտեսության արտադրական մասնագիտացման ծրագրի հիմնական դրույթները:
4. Գյուղատնտեսական արտադրության առանձին ճյուղերի մասնագիտացումն ու զարգացումը:
5. Մասնագիտացված տնտեսությունների տիպերը:
6. Չեռնարկությունների տեղավորման կապիտալիստական և սոցիալիստական սկզբունքներն ու մեթոդները:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 15

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

1. Խորհրդատեսությունների սոցիալական էությունը և դերը.
2. Խորհրդատեսությունների տիպերը.
3. Խորհրդատեսությունների կառավարման սխտեմը.
4. Խորհրդային տնտեսությունների պրոլետարիատը.
5. Խորհրդատեսությունները և կոլտնտեսությունները.
6. Խորհրդայինարարության արդյունքները և հեռանկարները:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 16

ՄԵՔԵՆԱՏՐԱԿՏՈՐԱՅԻՆ ԿԱՅԱՆՆԵՐ

1. ՄՏԿ-ների սոցիալական բնույթը և խնդիրները.
2. ՄՏԿ-ների հիման վրա կոլտնտեսությունների վերածումը բարձր տիպի սոցիալիստական ձեռնարկությունների:
3. ՄՏԿ-ները և մեքենաների սխտեմը չեղրագործության մեջ.
4. ՄՏԿ-ների հարցում ոպորտունիստական հայացքների քննադատությունը.
5. ՄՏԿ-ների և կոլտնտեսությունների փոխհարաբերությունները.
6. ՄՏԿ-ների շինարարության արդյունքները և հեռանկարները:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 17

ԿՈՂՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

1. Կոլտնտեսությունների սոցիալական բնույթը.
2. Կոլտնտեսությունների ձևերը.

3. Արտելը վորպես ներկա ետապի հիմնական տիպը:
4. Կոլտնտեսությունների տարբերությունը խորհրդային տեսություններից:
5. Կոլտնտեսությունների ավելի բարձր տիպի սոցիալիստական ձեռնարկությունների վերաճման ուղիները:
6. Տրոցկիստական և աջ ուղի ունենալու ստանդարտ հայացքների քննադատություն:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ N 18

ԿՈՒՆՏԵՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉՍԿԱՆ ՏՆՏԵՍՍԿԱՆ ԱՄՐԱՑՈՒՄԸ

1. ԽՍՀՄ-ի արտադրող շրջաններում համատարած կոլեկտիվացման ավարտումը հիմնականում:
2. Կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդումը վորպես կենտրոնական խնդիր:
3. Կուտակումը կոլտնտեսություններում:
4. Յեկամուտների բաժանումը կոլտնտեսություններում:
5. Ապրանքայինությունը կոլտնտեսություններում:
6. Կոլտնտեսության աշխատանքի կազմակերպումը, դեկալարությունը և կադրերը:
7. Կոլտնտեսական անասնապահության խնդիրները:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ N 19

ՔԱՂԱՔԻ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԻ ՀԱԿԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱՑՈՒՄԸ

1. Այդ հակադրության ծագումը ու զարգացումը:
2. Այդ հակադրության վոչնչացումը:
3. Գյուղատնտեսական աշխատանքը՝ խնդուստրիալ աշխատանքի մի ձևի վերածումը:
4. Սոցիալիստական վերամշակող արդյունաբերական կապը հումքային բազայի հետ:
5. Սոցիալիստական հասարակարգի բնակավայրերի տիպերի մասին:

ԳՅՈՒՂՆԵԿՈՆՈՄԻԱՅԻ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԱՌՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒՄԸ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ, ԱՌԱՐԿԱՆ ՅԵՎ ՄԵԹՈԴԸ

1. Գյուղատնտեսության եկոնոմիկան հատուկ գիտության ուսումնասիրության առարկա դարձնելու ու ընդհանուր մեթոդոլոգիական հիմունքները: Մարքսը և Ենգելսը գիտությունների դասակարգման սկզբունքների մասին: Գիտությունների առաջացման պայմանները: Գիտությունների տարբերությունը ըստ տեսական արտաբերության աստիճանի: Որչեկտի սկզբունքային միասնության դեպքում գիտության մասնահատման հնարավորությունը: Դասակարգման պատմականությունը:

2. Գյուղատնտեսության եկոնոմիկան, վորպես տեսական ուսումնասիրության առարկա: Նրա ակտուալ քաղաքական նշանակությունը, նրա դերը, ընկ. Ստալինի կողմից տնտեսագիտական ֆրոնտի առաջ գրված խնդիրների կապակցությամբ:

3. Գյուղատնտեսության եկոնոմիկայի ծավալն ու բովանդակությունը: Քաղաքատնտեսությունը և հատուկ տնտեսագիտական առարկաները: Գյուղատնտես. եկոնոմիկայի տեղը քաղաքատնտեսության և այլ տնտեսագիտական գիտությունների համեմատությամբ. Գ. Ն., վորպես լայն իմաստով քաղաքատնտեսության հետագա կոնկրետացում գյուղատնտեսության և նրա սոց-վերակառուցման բնագավառում: Գ. Ն., վորպես առարկա, վորը տալիս է կուտակցության և խորհրդային իշխանության գյուղատնտեսության սոցվերակառուցման ասպարիզում տարած քաղաքականության վերլուծումը:

Փամանակակից ամբողջ ազրարային կարգերը իրենց շարժման մեջ ուսումնասիրելը նրանց ընդհանուր պատկերի ստեղծումը վորպես Գ. Ն. գլխավոր խնդիրը, Գ. Ն. և խորհրդային եկոնոմիկայի տեսությունը:

4. Գյուղեկոնոմիկան ըստ նրա զարգացման ետապների ուսումնասիրության անհրաժեշտությունը: Անցման շրջանի գյուղատնտեսության արտադրական հարաբերությունների ուսումնասիրումը սոցիալիստական և կապիտալիստական ելեմենտների պայքարի և առաջինների վերջինների նկատմամբ հաղթանակի տեսանկյունով: Գյուղատնտեսական եկոնոմիկայի ուսումնասիրության դերն ու նշանակությունը կապիտալիզմի ու հասկապես մոնոպոլիստական կապիտալիզմի ու ընդհանուր ճգնաժամի պայմաններում, առանձնապես չերկու սխտեմների հակադրման կարգով:

5. «Գյուղատնտեսական եկոնոմիկայի» և «Տնտեսության կազմակերպումը» գիտությունների ուսումնասիրման որչեկտի սահմանագծումը: Գյուղ-

դատնտեսական եկանոմիայի առարկայի բուրժուական և մեխանիստական օսանմանումները քննադատությունը, վորոնք գյուղեկանոմիան համարում են վորպես ձեռնարկություն-շահավետորեն վարելու մասին գիտություն: Մեն-շեկիական-իդեալիստական դրույթների քննադատությունը, վորոնք հատուկ տնտեսագիտական առարկաները և մասնավորապես գյուղատնտեսական եկանոմիան համարում են վորպես գիտություն «չերևույթների ձևերի» մասին բացասելով հատուկ տնտեսագիտական առարկաների տեսական բնույթը: Պայքար, գյուղատնտեսական եկանոմիան նկարագրական գիտություն վերածելու ձգտումները և սոցիալոգ եմպիրիզմի, գյուղատնտեսական եկանոմիական ուսումնասիրելիս վերացականության և սխեմատիզմի դեմ: Գյուղատնտեսության եկանոմիան և Ագրարային հարցը: Գյուղատնտեսական եկանոմիան և Ագրարային քաղաքականությունը: Գյուղատնտեսական եկանոմիան և ոժանդակ գիտությունները (գյուղատնտեսական աշխարհագրություն, վիճակագրություն, գյուղատնտես. սլատմություն և այլն): Բուրժուական դրույթների քննադատությունը այդ առարկաների հարաբերություններին:

6. Իրալեկտիկական մեթոդի կիրառումը գյուղատնտեսական եկանոմիան ուսումնասիրելիս: Գյուղատնտեսական եկանոմիայի հարցերը վարդացման մեջ, արտադրողական ուժերի և արտադրական հարաբերությունների ամբողջականության և նրանց շարժման վերլուծության հիման վրա ուսումնասիրելու անհրաժեշտությունը: Գյուղատնտեսության եկանոմիան, վորպես ամբողջ հասարակական արտադրության վերարտադրման մոմենտի, ուսումնասիրության անհրաժեշտությունը: Մեխանիստական և մենշեկիական իդեալիստական մեթոդոլոգիայի վորպես կուսակցության գլխավոր գծից հակալենինյան թեքումների տեսական բաղաչի, արմատախիլ անելու խնդրը: Պայքար չերկու ճակատում գյուղատնտեսական եկանոմիայի բնագավառում: Պայքար բուրժուական-ֆաստարական ուղղությունների դեմ, մասնավորապես գյուղատնտեսության զարգացման ուղիների հարցում, տրոցկիզմի աջ ուղորտունիզմի և «ձախ» դրույթների դեմ, գյուղատնտեսության սոցիալիստական տեսության և պրակտիկայի մեջ:

7. Գյուղատնտ. եկանոմիայի մեջ, բայլեկիան մարտնչողականություն և կուսակցական սրվածություն կիրառելու անհրաժեշտությունը: Գյուղատնտեսական եկանոմիայի բնագավառի տեսական ճակատում կուսակցության գլխավոր գծի համար մղվող պայքարի խնդիրները ընկ. Ստալինի «Պրոլետարսկայա Ռեալուցիա» ամսագրում գետեղված նամակի կապակցությամբ:

8. Գյուղ. եկանոմիայի դասընթացքի գործոն բնույթն ու դերը, գյուղատնտ. բնագավառում կուսակցության գլխավոր գիծը գործնականորեն կիրառելու համար աշխատողներ պատրաստելու գործում: Գյուղատնտ. եկանոմիայի դասընթացքն անցնելիս, Լենինի—Ստալինի աշխատությունների և կուսակցական փաստաթղթերի մաքսիմալ ուսումնասիրության անհրաժեշտությունը և պլանային ու պրակտիկ մարմինների նյութերի ոգտագործումը: Ագրարային հարցում լենինյան ժառանգության ուսումնասիրության հակալական տեսական-քաղաքական նշանակությունը: Գյուղատնտ. եկանոմիայի խնդիրները ընկ. Ստալինի 6 ցուցումների իրականացման և 17-րդ կուսկոնֆերանսի վորոշումների իրացման գործում:

Առաջին բաժին

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ՈՐՈՔ

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ Ա 1

ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ՅԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

(Ագրարային հարցի ընդհանուր սեսուբյունը)

1. ՄԻՆՉԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԱՊՐԱՆԲԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ՅԵՎ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ՅԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԱՆՉԱՏՎԵԼՈՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՊՐՈՑԵՍԸ

Նահապետական չերկրագործության բնութագիրը: Տնային արդյունաբերությունը վորպես նստուրալ տնտեսության անհրաժեշտ պատկանելիություն: Հայթայթոդ և վերամշակող արդյունաբերության միացումը նահապետական չերկրագործության մեջ: Արհեստը նահապետական չերկրագործությունից անջատված արդյունաբերության առաջին ձևն է: Շփումը շուկայի հետ արհեստավորին դարձնում է մանր ապրանքարտադրող: Ապրանքային տնտեսության հետագա զարգացումը—հատուկ միջնորդ առևտրականները, գնորդների առաջացումը: Աշխատանքի հասարակական բաժանումը, արդյունաբերական արտադրանքը, վորպես ապրանքի արտադրությունը դնում է չերկրագործությունից արդյունաբերության անջատման, նրանց և նրանց առանձին ճյուղերի միջև փոխադարձ փոխանակության առաջին հիմքը:

Գյուղացիական արհեստների ամենափոքր ապրանքային արտադրությունն իսկ սկսում է անջատել արդյունաբերությունը չերկրագործությունից: Կապիտալիզմի ապրանքային տնտեսության հետագա զարգացումը և արդյունաբերության անջատումը հողագործությունից: Կապիտալիստական արտադրության զարգացման շրջանները արդյունաբերության մեջ. կոոպերացիա, մանուֆակտուրա, ֆաբրիկա և գյուղի ու քաղաքի հակադրությունների հետագա խորացումը:

2. ԱՌԵՎՏՐԱԿԱՆ ՅԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՑՈՒՄԸ ՅԵՎ ԱՃՈՒՄԸ

Աշխատանքի հասարակական բաժանումը և շուկայի առաջացումը: Գաղաքների զարգացումը Յեվրոպայում և Ռուսաստանում: Խնդուստրիալ

դարգացումը: Հացի միջազգային առևտուրը: Առևտրական չեքկրագործու-
թյան առաջացումը և նրա ձևերը: Յերկրագործութայն շրջանները և նրանց
մասնագիտացումը: Տեխնիկական կուլտուրաների արտադրությունը: Արտա-
դրության խոշորացումը և կենտրոնացումը: Յերկրագործութայն մեջ կա-
պիտալիզմի դարգացման առանձնահատկությունները: Գյուղացու շուկային
չենթարկելու աստիճանը: Փողի կարիքը: Հարկերը: Տնային նահապետական
արհեստների անկումը: Մարքսը գյուղացիական արտադրության մասին:

Փերմերների և վարձու գյուղատնտեսական բանվորների դասակարգի
առաջացումը: Պրոցեսի սկիզբը: Գյուղատնտեսական վարձու աշխատանքի
բազմազան ձևերը:

Գյուղացիական հողաբաժինների կոտորակումը և մանրացումը: Վար-
ձու աշխատանքը չբավոր գյուղացու տնտեսության անհրաժեշտ լրացումն
է: Հողատիրության ձևերի ազդեցությունը վարձու աշխատանքի դարգաց-
ման ձևերի վա:

3. ՌԵՆՏԱՅԻ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Յերկրագործութայն մեջ ստեղծվող հավելյալ արժեքի բաժանումը շահի
և ռենտայի: Մարքսի արժեքի, հավելյալ արժեքի և շահի տեսության հի-
մունքները: Ռենտայի ձևերը: Ռենտան վորպես չեքեք դասակարգերի ար-
տադրական հարաբերությունների արտահայտություն: Գիֆերենցիալ (տար-
բերական) ռենտա 1. լրացուցիչ շահույթ հողի պողարերություն և դիրքի
տարբերությունների հետևանքով: Գյուղատնտեսական արտադրանքի գինը.
հողի սահմանափակությունը. շուկայի ընդլայնումը: Գիֆերենցիալ ռենտա
2. կապիտալի լրացուցիչ և հաջորդական ներդրումը չեքկրագործութայն
մեջ: Աշխատանքի արտադրողականության հաջորդական աճումը և նվազումը:
Գիֆերենցիալ ռենտայի ծագումը չեքկրագործական կապիտալիստական
տնտեսությունից:

Բացարձակ ռենտա: Հողագործական կապիտալի ցածր որդանական
կառուցվածքը: Հողի մասնավոր սեփականությունը. բացարձակ ռենտայի
ազդեցությունը և նրա իրացման պայմանները: Բացարձակ ռենտա և մենաշնորհ
գինը:

Շահի հավասարեցման անհնարինությունը չեքկրագործության մեջ:
Մասնավոր տնտեսության և հողի մասնավոր սեփականության մենաշնորհը:
Նրանց տարբերությունը: Բացարձակ ռենտայի առանձնակի նշանակությու-
նը գյուղատնտեսության մեջ արտադրական հարաբերությունների ձևի և
բովանդակության համար: Մասլովի, Բոգդանովի, Բուլչակովի և ուրիշն.
բացարձակ ռենտայի հակամարքսիստական տեսության քննադատությունը:
Հողի գինը վորպես կապիտալիզացիայի լենթարկված ռենտա:

Ռենտայի աճման և փոխատուական կապիտալի տոկոսի նվազեցման
տեսակները: Հողի գինը: Ռենտայի դանձման ձևերը. Ֆերմային և իպոտե-
կային սխտեմները: Կապիտալիստական ռենտայի ծագումը: Մինչ կապիտա-
լիստական ռենտայի ձևերը: Ֆողային ռենտայի տարբերությունը կապի-
տալիստականից:

Ռենտան խորհրդային եկանոսիայի պայմաններում:

4. ՀՈՂԻ ՆՎԱԶՈՂ ՊՏՂԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ «ՈՐԵՆՔԸ»

Ռիկարդոյի ռենտայի տեսությունը և այդ «որենքը»: Մարքսը Ռիկար-
դոյի ռենտայի տեսության և այդ «որենքի» մասին: Ռեվիզիոնիստները և
այդ «որենքի» վերածումը չեքկրագործության ռենիվերսալ որենքի: Մաս-
լովը, նրա ռենտայի տեսությունը և այդ որենքը: Ռեվիզիոնիստների ռեն-
տայի տեսության և այդ որենքի լենինյան քննադատությունը: Ամփո-
փոխ տեխնիկայի առկայության դեպքում այդ որենքի բոլորովին հարա-
բերական և] պայմանական նշանակությունը ինչպես գյուղատնտեսության,
այնպես էլ արդյունաբերության համար:

5. ՌԵՆՏԱՅԻ ՅԵՎ ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒ- ԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ռենտան վերցնում է չեքկրագործության բոլոր բարելավումները, մի-
ջինից բարձր ամբողջ շահը: Սոցիալիզմում և հանդիսանում գների անկմանը:
Հողի ազգայնացումը և բացարձակ ռենտան: Հողի մասնավոր սեփականու-
թյունը կապիտալիստական արտադրության պայմանը չէ: Հողի մասնավոր
սեփականության բացասումը կապիտալիզմի դարգացման պայմանների պա-
հանջ և արտահայտություն է: Այդ պահանջի իրականացման անկարելիու-
թյունը զարգացած կապիտալիզմի պայմաններում: Կապիտալիզմի զարգա-
ցումը չեքկրագործության մեջ անջատում է հողատիրությունը հողագտա-
գործությունից, ուժեղացնում է մրցումը և գյուղատնտեսության ռացիոնա-
լիզացիան, խթանում է ճորտատիրության մնացորդների վերացումը, կեն-
տրոնացնում է արտադրությունը, անխուսափելի չէ դարձնում չեքկրագոր-
ծության սխտեմի փոփոխությունը, առաջացնում է կապիտալիզմին հատուկ
բոլոր հակասությունները և անհրաժեշտ դարձնում գյուղատնտեսության
բարձր ձևերի անցումը՝ սոցիալիստական հեղափոխությունը:

ԱՌԱՋԱԴԻՐՈՒԹՅՈՒՆ № 2.

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԵՎՈՒՅՈՒՑԻԱՅԻ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

Միջնադարյան հողատիրության բազմատեսակ հարաբերությունները և
նրանց կապիտալիզմին համարեցնելու տարբեր ձևերը: Այդ պրոցեսի ա-
ռանձնահատկությունները Անգլիայում՝ բուրժուական հեղափոխությունը,
Ֆեոդալիզմի վոչնչացումը, նախնական կուտակման պրոցեսը, գյուղացիու-
թյան սեփականազրկումը, կապիտալիստական Ֆերմաների առաջացումը
և այլն: Նույն պրոցեսը Ֆրանսիայում, Մեծ Հեղափոխությունը, կալվածա-
տիրության վոչնչացումը և հողերի գրավումը: Պրուսիայում՝ հողատիրու-
թյան միջնադարյան հարաբերությունների պահպանումը և նրանց կապի-
տալիզմին դանդաղորեն հարմարեցնելը:

Գյուղատնտեսության կապիտալիստական զարգացման պայմանները
Ամերիկայում. Ֆեոդալական հարաբերությունների բացակայությունը, ստըր-
կության վերացումը, հողի մասնավոր սեփականության բացակայությունը,
հսկայական ազատ հողերի առկայություն և այլն:

Գյուղատնտեսութեան կապիտալիստական զարգացման չերկու ուղիները՝ Ամերիկացան և պրուսական, լենինյան տեսութիւնը: Այդ տեսութեան նշանակութիւնը:

Ամերիկացան և պրուսական տիպերի բնութագրումը: Ամերիկացան տիպի եվոլյուցիայի դեպքում կապիտալիստական չերկրագործութեան հիմքն է ծառայում՝ 1) ազատ ֆերմերի ազատ տնտեսութիւնը ազատ հողի վրա 2) միջնադարյան ճորտատիրական և ֆեոդոլական ինչպես նաև հողի մասնավոր սեփականութեան կապանքների բացակայութիւնը: Այդ պայմանների նշանակութիւնը կապիտալիզմի արագ զարգացման համար:

Պրուսական եվոլյուցիայի դեպքում՝ 1) հողատիրութեան միջնադարյան հարաբերութիւնները միանգամից լուծարքի է ենթարկվում, 2) լեռնային հիմքը կազմում է «լուսկերային» տնտեսութիւնը, վոր իր հիմքում կապիտալիստական է, սակայն չի կարող կառավարվել առանց գյուղական բնակչութեան վորոշ կախումի, 4) ամրապնդում է լուսկերային սոցիալիստական և քաղաքական տիրապետութիւնը, 5) դանդաղեցնում է կապիտալիզմի զարգացումը:

Կապիտալիստական զարգացման այդ չերկու ուղիների պարզ գծագրումը Ռուսաստանում՝ 1861 թ. հետո:

Յերկու տիպի եվոլյուցիայի նշանակութիւնը ազրարային հարցի լուծման տեսակետից:

ԱՌԱՋԱՂՐՈՒԹՅՈՒՆ N 3

ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԿԳՆԱԺԱՄԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

1. ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼԻ ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Արդյունաբերութեան և գյուղատնտեսութեան կապիտալիստական եվոլյուցիայի համեմատութիւնը: Ընդլայնված վերարտադրութիւնը կապիտալիզմի պայմաններում և գյուղատնտեսութեան ու արդյունաբերութեան փոխհարաբերութիւնը: Կապիտալիստական կուտակման ընդհանուր որենքը և նրա ներգործութիւնը գյուղատնտեսութեան մեջ: Արդյունաբերութեան համեմատութեամբ գյուղատնտեսութեան հետամնացութեան անխուսափելիութիւնը: Ինչո՞ւն է արտահայտվում այդ հետամնացութեան պայմանները արդյունաբերութեան և գյուղատնտեսութեան մեջ, նրա հետամնացութեան առանձնահատկութիւնները և բազմամիլիոն մանր տնտեսութիւնների գոյութեան առնչութեամբ: Ընդլայնված վերարտադրութեան հարցը մանր գյուղացիական տնտեսութիւններում: Կապիտալիստական հարաբերութիւնների ընդլայնված վերարտադրութիւնը գյուղատնտեսութեան մեջ: Գյուղատնտեսութեան կապիտալիստական ինդուստրիալիզացիայի հակասութիւնները:

Հողի շահանքավոր սեփականութիւնը, վորպես ինդուստրացման արգելակող գործոն:

Հողային ռենտայի նշանակութիւնը՝ գյուղատնտեսութեան ընդլայնված վերարտադրութեան համար:

Ազրարային գերբնակչութիւնը, վորպես պահեստի բանակի ձև և նրա նշանակութիւնը կապիտալիստական գյուղատնտեսութեան համար:

2. ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԵՆՏՐՈՆԱՑՈՒՄԸ ՅԵՎ ՄԱՆՐ ՈՒ ԽՈՇՈՐ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՐՅԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Մանր և խոշոր տնտեսութիւնների փոխարաբերութիւնների քանակական եվոլյուցիայի հարցի մեկուսացված դրման սխալականութիւնը: «Մանր արտադրութեան դուրս մղումը այնքան կարևոր է, ինչքան չերկրագործութեան ամբողջ կապիտալիստական ձևափոխութիւնը» — ԼԵՆԻՆ: Ռեվիզիոնիստական և սոցիալ-ֆաշիստական հայացքների քննադատութիւնը: Խոշոր արտադրութեան տեխնիկական և տնտեսական առավելութիւնները: Մեքենաների գործածութիւնը, պարարտացումը, աշխատանքի բաժանում, աշխատանքի կոոպերացիա, տնտեսական կառուցվածքներ, ինվենտար, վաճառքի և գնման կազմակերպում և այլն:

Մանր գյուղացիական տնտեսութեան դուրս մղման և անկման բազմազան ձևերը: Տնայնագործական արհեստները: Արտադնացութիւն: Վարձու աշխատանք: Մնդի վատացումը, աշխատանքի պայմանների վատթարացումը, անասունների վորակի անկում, հողի մշակման և ոգտագործման պայմանների վատթարացում: Հողազրկութիւն և պրոլետարիզացիա: Գյուղատնտեսական բնակչութեան բաժանումը ըստ հողատիրութիւնների: Հողային սեփականութեան համակենտրոնացում: Գյուղատնտեսական ազգաբնակչութեան պակասումը — աշխատանքի վարձու ձևերի աճումը: Հողատիրութեան և հողագործութեան ժամանակակից դրութիւնը: Մեքենաների կիրառման տարածվածութիւնը: Գյուղացիական տնտեսութիւնների պարտքերի աճումը: Կոոպերացիան: Նրա դերը կապիտալիզմի որոք, խոշոր և մանր ապրանքարտադրողների համար: Ֆինանսական կապիտալի ներթափանցումը գյուղատնտեսութեան մեջ կոոպերացիայի միջոցով: Ռեվիզիոնիստների, սոցիալ-ֆաշիստների հայացքների քննութիւնը այդ հարցերի կապակցութեամբ:

3. ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՊՐՈՑԵՍԸ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԵՏԱՄՆԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

Կապիտալիզմի անհամաչափ զարգացման որենքը և նրա կոնկրետ արտահայտութիւնը գյուղատնտեսութեան և արդյունաբերութեան նկատմամբ ու նրանց մեջ: Քաղաքի և գյուղի հակադրութիւնների առավել խորացումը իմպերիալիզմի շրջանում: Գյուղատնտեսութեան հետամնացութիւնը, վորպես թանգութեան և ճգնաժամերի պատճառ: Գյուղատնտեսութեան հետամնացութիւնը նրա արտադրութեան սեզոնային բնույթով, բիոլոգիական առանձնահատկութիւններով բացատրող տեսութիւնների ապրոգետիկ բնույթը և նրանց քննադատութիւնը:

4. ՅԵՐԿՐԱԳՐԹՈՒԹՅԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ՀԱԿԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Յերկրագործութեան ռացիոնալիզացիան և հողի գիշատիչ շահագործումը: Հողի շահագործման և պարարտացման միջև հավասարակշռութեան խախտումը:

9476
9391-57

տումը, քաղաքի անջատումը գյուղից (նրա դերը բնական պարարտանյութերի պակասելու գործում): Ճորտության վերացումը, գյուղատնտեսական վարձու բանվորի ու մանր գյուղացու ստորացումը, արտադրողական ուժերի զարգացումը և հարկի, ռենտայի աճումը, վորը խանգարում է գների իջեցմանը և կապիտալիզմի ներդրմանը: Խոշոր տնտեսություն առաջելություններն ու նրա զարգացման սահմանները և այլն:

5. ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՃԳՆԱԺԱՄԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ճգնաժամերի մարքայան տեսության հիմունքները: Ագրարային ճղանաժամի ելությունը: Ագրար-կապիտալիստական թե՛ ռենտա-հողատիրության ճգնաժամ:

Վերարտադրության պրոցեսի ցիկլայնականությունը գյուղատնտեսության մեջ: Գյուղատնտեսությունն ընդհանուր կապիտալիստական ցիկլից անջատելու անթույլատրելիությունը: Ագրարային ճգնաժամերի կախվածությունը արդյունաբերության ճգնաժամերի: Ագրարային և արդյունաբերական ճգնաժամերի տարբերությունները: Ագրարային և արձանաբերական ճգնաժամի ազդեցությունը տարբեր դասակարգերի և գյուղատնտեսական ապրանքներ ներմուծող ու արտահանող լիցիներին վրա: Ագրարային պրոտեկցիոնիզմը և ճգնաժամը:

Ագրարային ճգնաժամերի սահմանումը, նրանց խրոնոլոգիան: Ագրարային ճգնաժամերի բուրժուական ու հակամարքսիստական տեսությունների քննադատությունը:

6. ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՃԳՆԱԺԱՄԵՐԻ ԱՌԱՆՁԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԻՆՉ 19-ՐԴ ԴԱՐԻ 70-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԸ ՅԵՎ ՆՐԱՆԻՑ ՀԵՏՈ

Գյուղատնտեսության վերարտադրության ցիկլայնության բնույթը Յեվոպայում ու Ամերիկայում: Գյուղատնտեսության և մասնավորապես առևտրական լիցիտացիայի զարգացումը Անդրովկյանյան լիցիներում և հացի միջազգային առևտրի ընդարձակումը: Մրցման սաստկացումը: Դրա ազդեցությունը լիցիտացիայի լիցիներին գյուղատնտեսության վրա: 70-ական թվականների ճգնաժամերի բնույթը և նրա տարբերությունը հետագա ժգնաժամերից: Ճգնաժամերի ազդեցությունը ինտենսիվ գյուղատնտեսության զարգացման վրա:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 4

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՉՄԻ ԴԱՐԱԹՐՁԱՆՈՒՄ

1. ԿԱՊԻՏԱԼԻՉՄԻ ԱՆՀԱՄԱՉԱՓ ՉԱՐԳԱՅՈՒՄԸ ԻՆՏԻՍՏՐԻԱՅԻ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԵՉ

Ինդուստրիալի և գյուղատնտեսության կապիտալիստական եվոլյուցիայի համեմատությունը: Հումուսի պրոբլեմը: Հասարակական կապիտալի բաշխումը ինդուստրիալի և գյուղատնտեսության մեջ: Քաղաքի և գյուղի հակադրությունների խիստ սրումը: Ֆինանսական կապիտալի միաձուլումը խոշոր հողային սեփականության հետ: Ռենտայի, հարկերի, գյուղատնտեսության պարտաճանաչության աճումը: Մոնոպոլիզմը: Իպոտեկային

վարկը և հողային սեփականության համակենտրոնացումը բանկերում: Բանկերի և գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների միաձուլման բազմազան ձևերը: Բանկային կապիտալի ներթափանցումը գյուղատնտեսական կոոպերացիայի դեմ: Մոնոպոլիստական միավորումները գյուղատնտեսության մեջ: Գյուղատնտեսական պրոլետարիատի աճումը և կազմակերպումը: Դասակարգային պայքարի սրումը գյուղում: Գյուղատնտեսական զարգացման առանձնահատկությունները՝ մինչ համաշխարհային պատերազմը և հետպատերազմյան ժամանակաշրջանում:

2. ԽՈՇՈՐ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՖԵՐՄԵՐԱՅԻՆ ՅԵՎ ՄԱՆՐ ԳՅՈՒՂԱՅԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Տնտեսության խոշորությունը, հողի տարածությունը վարչելու սխալ լինելը: Ինտենսիվ և եքստենսիվ տնտեսության մեքենայացումը, տեխնիքական կուլտուրաների արտադրությունը և վերամշակումը: Խոշոր ֆերմերական և մանր գյուղացիական գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների, ապրանքների ինքնարժեքի և գների պրոբլեմը: Համակենտրոնացման ուժեղացումը և մանր գյուղացիական տնտեսությունների քայքայումը: Անդրովկյանյան լիցիներին մրցումը: Խրոնիքական ագրարային ճգնաժամի նախադրյալները:

3. ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼԻ ՄԻԱՉՈՒՂՈՒՄԸ ՄԻՆՉ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ ՁԵՎԵՐԻ ՀԵՏ

«Յերրորդ դեմքերի» տեսությունը: Ռ. Լյուքսեմբուրգ: Սոցիալ ֆաշիզմը և իմպերիալիստական «քաղաքակիրթները» գաղութներում: Ապագա դուրսնացման տեսությունը: Լենինը կապիտալիստներն չկազմակերպված արտադրությունները ֆինանսական կապիտալին լիցիտացիայի մասին: Ֆերկրազորության հետամնաց լինելը, վարպետ կապիտալի ներմուծման պայմաններից մեկը:

Գաղութները ժողովուրդի մալը լիցիներին ագրարային—հումքային կցորդ: Գաղութները ներմուծած կապիտալիստների դարձադրությունը: Ֆերկաթուղային ճանապարհների դերը: Գաղութների տեղը համաշխարհային առևտրի մեջ: Կապիտալի հետպատերազմյան արտահանման առանձնահատկությունները: Կապիտալիզմի գլխավոր գիծը գաղութներում և նրան դիմադրող գործունեները:

Գաղութային շահագործման բնույթը: Կապիտալիզմի զարգացման անհամաչափությունը և գաղութային հեղափոխությունները:

4. ԳԱՂՈՒԹՅՈՒՆ ԳՅՈՒՂԱՅԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՉԱՐԳԱՅՈՒՄԱՆ ԱՌԱՆՁԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Կապիտալիստական զարգացումը գաղութներում: Տնային արհեստի դուրս մղումը: Անցում դեպի արտահանվող կուլտուրաների մշակումը: Շրջանային մասնագիտացում: Գաղութային մասնագիտացման առանձնահատկությունները: Գաղութների գյուղատնտեսության մեքենայացման տեմպերը: «Ազատ» աշխատանք և «առցիոնալ արտադրություն»: Անհամարժեք փոխանակություն: Կապիտալի կուտակումը և ներքին շուկայի տարողությունը:

1. ՌԵՎՈՒԶԻՈՆԻՍՏՆԵՐԸ

Դավիթի, Բուլգակովի, Գերցի և մյուսների հիմնական հայացքները ազդարարին հարցի վերաբերյալ: Գյուլատնտեսության նկատմամբ Մարքսիզմի կիրառման ժխտումը: Մալտոզականությունը և նվազող պտղաբուրության որևէ բան: Գյուլատնտեսության եվոլյուցիայի ռեվոլյուցիոնիստական գնահատականը: Մանր և խոշոր տնտեսությունների հարցի ռեվոլյուցիոնիստական լուսաբանությունը: Մեքենաները գյուլատնտեսության մեջ: Ռեևուացիոնիստական տեսությունը: Գյուլի և քաղաքի հակադրությունների ռեվոլյուցիոնիստական մեկնաբանությունը:

Ռեվոլյուցիոնիզմի նորագույն վերածնունդը: Հիլքերդինգի, Խեյլինգի, Բաուդենի և մյուսների հայացքները գյուլատնտեսության ներկա վիճակի և եվոլյուցիայի մասին: Կաուցկու նորագույն գնահատականը Դավիթի հայացքների և իր գրքի՝ «Ազդարարին հարց»-ի մասին:

2. ԿՍՈՒՑԿԻՆ ՅԵՎ ՆՐԱ «ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑ» ԳԻՐՔԸ

Այդ գրքի սխալ գնահատականը վորոշ մարքսիստների կողմից: «Ազդարարին հարց»-ը Մարքսի ազդարարին տեսության հիմունքների քողարկված ռեվոլյուցիոնիստական: Այդ գրքի հիմնական սկզբունքային սխալները. 1) գրքի մեջ պրոլետարական հեղափոխության հարցադրման բացակայությունը, 2) կալվածատերերի դեմ գյուլացիության վարած պայքարում պրոլետարիատի և նրա կուսակցության կողմից չհղորդվելու պահպանելու տեսությունը, 3) սոցիալական զարգացման հակամարքսիստական տեսությունը, («Սոցիալական զարգացումը պրոլետարիատի շահերից բարձր է, սոցիալ-դեմոկրատիան չի կարող պաշտպանել սոցիալական զարգացմանը խոչնդոտող պրոլետարական շահերը» Կաուցկու), 4) Մարքսի բացարձակ ռեևուացիոնիստական արմատական ռեվոլյուցիոնիստական, 5) Իմպերիալիզմի դեմ ճնշված ժողովուրդների կողմից մղվող պայքարին պրոլետարիատի կողմից սթանդակելուց հրաժարվելու տեսությունը և այլն: Կաուցկու այժմյան հայացքները ազդարարին հարցի վերաբերյալ: Նրա գրքի լեզբը մասի ռեֆորմիստական բնույթը: Այդ գրքի գրական զերը ռեվոլյուցիոնիզմի դեմ տարված պայքարում 20-րդ դարի սկզբներին: Ի՞նչպես եր այդ գիրքը ոգտազործում Լեոնինը: Ինչո՞ւ նա հրապարակորեն չէր քննադատում նրա սխալները, այլ Մարքսի ազդարարին տեսության գրական շարադրանքն եր հակադրում Կաուցկու ազդարարին տեսությանը:

3. ՍՈՑԻԱԼ-ՖԱՇԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ

Կաուցկու գրքի 2-րդ մասի ընդհանուր քննադատությունը: Պրոլետարիատի քաղաքականությունն ու տակտիկական գյուլացիության հանդեպ: Գերմանական և Ավստրիական սոցիալ-ֆաշիստական կուսակցությունների

Յերկրագործության կապիտալիստական զարգացման ֆեոդալական—կապիտալիստական խոչընդոտները: Կապիտալի ներդրման անմալերը: Կապիտալիզմին հատուկ դասակարգային հակադրությունները և կալվածատերական տնտեսությունը գաղութներում: «Ազատ» կապիտալիստական ապրանքաարտադրող թե՛ կիսաճորտ: Գյուլացիության շերտավորումը: Պրոլետարիազգիա և ընդհանուր աղքատացում: Ազատ առևտրի սահմանափակումը գաղութներում: Գյուլատնտեսության դեգրադացիան գաղութներում: Հողային տարածությունների տնտեսական շահագործման թույլ անմալերը: Մանրամթերքների կուլտուրաների անկումը: Բերքատվության ցածր մակարդակը: Գաղութների գյուլատնտեսության զարգացման կապիտալիստական դեգրատման կեղծավորությունը: Արտադրողների հիմնական մասսայի աղքատացումը:

5. ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԳՆԱԺԱՄԸ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Համաշխարհային պատերազմի առաջացրած կաուցկույան փոփոխությունները գյուլատնտեսության մեջ: Գյուլատնտեսության ինդուստրացումը: Շուկայի սահմանափակությունը: Ազդարարին ճգնաժամը վորպես կապիտալիզմի ընդհանուր ճգնաժամի հետևանք և նրա պայմաններից մեկը: Պայքարի ուժեղացումը ու սրումը իմպերիալիզմի դեմ, վորպես գաղութային լեզբների ազդարարին ճգնաժամների արտահայտությունները:

6. ՆԵՐԿԱՅԻՍ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ԾԳՆԱԺԱՄԸ ՄԱՅՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒՄ

Ազդարարին ճգնաժամի հյուսվելը արդյունաբերության ճգնաժամի հետ: Ծգնաժամի ծավալումը: Ծգնաժամի խորացումը մայր լեռկներում և գաղութներում: Գների անկումը: Գյուլատնտեսական ապրանքների պաշարի աճումը: Ազդարարին ճգնաժամի դեմ պայքարելու միջազգային փորձերը: Գյուլացիության քայքայումը, հակասությունների սրումը և հեղափոխական ճգնաժամի հատկանշությունը: Ազդարարին ճգնաժամի տեսության և գնահատության հակալեոնինյան գրությունների քննադատությունը:

7. ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԸ ԳԱՂՈՒԹՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Համաշխարհային պատերազմը և Արևելքի ազգային ազատագրական շարժումների հետպատերազմյան շարանի առանձնահատկությունները: Հոկտեմբերյան հեղափոխության ազդեցությունը Արևելքի վրա: Զարգացման անհավասարաչափության սրումը և գաղութային լեռկների տիպիզացիայի պրոբլեմը: Բուրժուական հեղափոխությունը Տաճկաստանում: Հետպատերազմյան հեղափոխական վերելքը Յեզիպոստում, Պարսկաստանում և Չինական հեղափոխությունը: Գյուլացիական շարժումների տեսակները (տիպ), Չինաստանի մասնավոր որինակով: Խորհրդային շարժումը Չինաստանում: Ազդարարին հարցի լուծումը Խորհրդային Չինաստանում: Պայքար հանուն հակաիմպերիալիստական և հակաավատական հեղափոխությունների սոցիալիստական վերաճման:

ագրարային ծրագրերի սկզբունքային հիմունքները. 1) «Տնտեսական նպատակահարմար չափը գերազանցող գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների արդարացի վարձատրությամբ հետ գնելը», 2) Ըստ ելույթյան գյուղացիության վրա կրկնակի հարկի բարդում մինչև հողերի հետ գնումը: 3) «Սոցիալ ձեռնարկությունները պետք է կապվով տրվեն առավել գործունյա գյուղատնտեսատերերին», 4) «Սոցիալիստական հասարակակարգի շրջաններում ել գյուղացիները պետք է ապրեն վորպես ազատ սեփականատերեր իրենց հողերի վրա», 5) Գյուղի և քաղաքի հակադրությունների վերացումը պրոբլեմատիկ հարց է: 6) Անգլիական բանվորական կուսակցության պահանջը՝ սահմանել տիրապետելու իրավունք և ղրանով ապահովել ֆերմերին: Ֆերմերին ձեռնտու պայմաններով վարկի սահմանում: Հացի, մսի ներմուծման կազմակերպման և կոլեկտիվ գնումներ կատարելու միջոցով գները կայունացում, անարխիստի վերացում» և այլն: 7) «Սոցիալ ձեռնարկության կոլեկտիվ արտելային ձևերի անցնելը հեռավոր պատմական դարաշրջանի խնդիր է, վորի մասին ներկայումս վիճելն էլ անողուտ է» (Բ ա ու եր): Պրոլետարական հեղափոխության և պրոլետարիատի ղեկատուության ժըլատումը: Այդ ծրագրերի հակադրականությունը և քաղաքական ապրողեությունը: Կոմիստերնի և 2-րդ Խոտերնացիոնայի ագրարային ծրագրերի համեմատությունը:

4. ՏՐՈՑԿԻՉՄԸ ՅԵՎ ԱՁ ՈՊՈՐՏՈՒՆԷՉՄԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ԿԱՊԻՏԱԼԻՉՄԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ

Սոցիալ ֆաշիզմի հայացքների մեթոդոլոգիական հիմունքների հետ միավորման հիմունքները: Գյուղատնտեսության մեջ արտադրողական ուժերի ստադնացիայի (լճացման) խնդիրը: Գյուղացիության դերի թերագնահատումը պրոլետարիատի հեղափոխության մեջ: Գաղութային հեղափոխության, ագրարային հարցի պրոբլեմը տրոցկիզմի լուսարանությամբ:

Կապիտալիզմի կայունացման տեսությունը և գյուղատնտեսության վիճակի աջ ապրտունիստական գնահատականը: Ապագադոլթայնացման տեսությունը և նրա ապրողեությունի բնույթը: Գյուղացիության դերի գնահատականը ապագա սոցիալական հեղաշրջումների մեջ Յեվրոպայում և Արևելքում:

Ագրարային հարցի դերի գնահատականը Չինաստանում և նրա հեղափոխության մեջ: Յերկու ձակատում պայքարի ուժեղացման անհրաժեշտությունը:

Յ Ե Ի Կ Դ Ո Ր Դ Բ ա ժ Ի Ճ

Ա Գ Ի Ր Ա Ր Ա Յ Ի Ն Հ Ա Ր Յ Ը Ռ Ո Ւ Ս Ա Ս Տ Ա Ն Ո Ւ Մ

Ա Ռ Ա Ջ Ա Դ Ի Ր Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն № 6

Կ Ա Պ Ի Տ Ա Լ Ի Չ Մ Ի Զ Ա Ր Գ Ա Ց Մ Ա Ն Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ն Ե Ր Ը Ռ Ո Ւ Ս Ա Ս Տ Ա Ն Ո Ւ Մ

1. Կ Ա Պ Ի Տ Ա Լ Ի Չ Մ Ի Զ Ա Ր Գ Ա Ց Մ Ա Ն Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ն Ե Ր Ը Ռ Ո Ւ Ս Ա Ս Տ Ա Ն Ո Ւ Մ

Ռուսաստանում 19-րդ դարի ընթացքում կապիտալիզմի դարգացման պայմանների համառոտ բնութագրումը: Արդյունաբերության առաջավոր և գյուղատնտեսության հետամնաց միջնադարյան ձևերի հակասությունը: Այդ հակասության լուծման ձգձգումը՝ կապիտալիզմի տարածության մեջ զարգանալու հնարավորության առկայության պատճառով: Ներքին և արտաքին շուկայի խնդիրը Ռուսաստանում: Ցարիզմի ագրեսիվ քաղաքականությունը Մերձավոր Արևելքի, Միջին Ասիայի, Հեռավոր Արևելքի նկատմամբ: Նոր չերկրամասեր գրավելու միջոցով շուկայի ընդլայնման փորձերի անհաջողությունները 19-րդ դարի 2-րդ կեսի և 20-րդ դարի սկզբներին (Ռուս-Տաճկական և Ռուս-Յապոնական պատերազմն) և ներքին ռեֆորմների միջոցով շուկան ընդլայնելու անխուսափելիությունը:

2. 1861 թ. Գ Յ Ո Ւ Ղ Ա Ց Ի Ա Կ Ա Ն Ռ Ե Յ Ո Ր Մ Ի Տ Ն Տ Ե Ս Ա Կ Ա Ն Ն Ա Ն Ա Դ Ի Ր Յ Ա Լ Ն Ե Ր Ը Յ Ե Վ Հ Ե Տ Ե Վ Ա Ն Ք Ն Ե Ր Ը

Ղրիճի կամպանիայի անհաջողությունը, ներքին հողումների սաստկացումը և նախապատրաստվող ու մշտապես ձգձգվող ռեֆորմի արագացման անխուսափելիությունը: 1861 թ. ռեֆորմի ելույթը: Ճորտատիրության վերացումը և հողատիրության հին ձևերի պահպանումը: Հողերի հեռագնման պայմանները: Կոռը և Բեդլառը: Հողի կտրվածքները, կալվածատերերի և գյուղացիության նոր հարաբերությունները: Գյուղացիական հողաբաժինների վատացումը: Գյուղացիական ռեֆորմը, վորպես ճորտատիրական տնտեսությունից կապիտալիստականին անցնելու մոմենտներից մեկը:

3. Ն Ա Ր Ո Դ Ն Ի Կ Ա Կ Ա Ն Հ Ա Յ Ա Ց Ք Ն Ե Ր Ը Ռ Ո Ւ Ս Ա Ս Տ Ա Ն Ի Գ Յ Ո Ւ Ղ Ա Տ Ն Տ Ե Ս Ո Ւ Թ Յ Ա Ն Ե Վ Ո Ղ Յ Ո Ւ Յ Ի Ա Ց Ի Վ Ե Ր Ա Բ Ե Ր Յ Ա Լ

Գյուղատնտեսությունը վորպես «ժողովրդական» արտադրության կրողների և վոչ իբրև մանր բուրժուազիայի ղիտումը՝ գյուղացիական հա-

մայնքը վոչ թե վորպես իրավորանական-հարկային սխտեմայի միավոր, ալ կոմունիզմի սաղմնավորում դիտելը: Համայնքը իբրև կապիտալիզմին հակադիր ուժ համարելը: Ռուսաստանում և մասնավորապես գլխավորապես սոցիալական մեջ կապիտալիզմի զարգացման հնարավորությունների, ներքին շուկայի, դասակարգային պայքարի ժխտումը և պայքարը նրանց նշանների դեմ:

Նարոդնիկության և նրանց հայացքների պատմական նշանակությունը: Հասարակական մտքի զարգացման և այդ հայացքների տիրապետման հակայական ժամանակաշրջան: Ճորտատիրության դեմ պայքարի իդեալիզացիան: «Ազրարային դեմոկրատիա» (Մարքս): Նարոդնիկական հայացքների եվոլյուցիան և նրանց մնացորդները ես-երների մոտ: Դեմոկրատիայի ելեմենտներ, ուտոպիստական սոցիալիզմ, մանր բուրժուական ռեֆորմներ, մանր բուրժուայի ռեակցիոնականություն և այլն: Նարոդնիկության տարբեր քննադատությունը և գնահատականը լեգալ մարքսիստներ Պլեխանովի և Լենինի կողմից:

4. ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅԱՆ ՔԱՅՔԱՅՈՒՄԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ

Գյուղացիության քայքայման պրոցեսը՝ նաուերալ տնտեսությունից ազրանքայինին անցնելն է: Այս պրոցեսի և գյուղացիության շերտավորման հիմնական արտահայտությունները և ցուցանիշները (Լենին, հատ. 3-րդ, էջ. 88—89): Քայքայման պրոցեսի խոչնդոտները՝ ճորտատիրության մնացորդները, բարձր հարկերը, Բեդլառի սխտեմը, վաշխառուական կապիտալ, բնակչության տեղաշարժերի սահմանափակություն և այլն: Դասակարգային պայքարը գյուղում:

5. ՀՈՂԱՑԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԱՐԱՔԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ 19-ՐԴ ԴԱՐԻ ԿԵՐՁԵՐԻՆ ՅԵՎ 20-ՐԴ ԴԱՐԻ ՍԿՁԲԻՆԵՐԻՆ

Հողերի բաշխումը ըստ տիրապետությունների: Մասնատիրական հողերի բաշխումը ըստ տիրապետության չափերի 1905 թվին: Մասնատիրական հողերի խիստ անհամաչափ բաշխումը և նրա դասային բնույթը:

Բաժնեհողերի բաշխումը: Բաժնեհողային հողատիրության միջնադարյան բնույթը: Գյուղացիական դասերը և հողաբաշխման խիստ խայտաբղետությունը նրանց միջև: Հողատիրության բեռնացումը: Հողատիրությունը և հողագտադրությունը: Հողի վարձակալությունը: Կալվաժատիրական և գյուղացիական տնտեսությունների բնութագրերը:

Պետական, արքունական և լեկեղեցական-վանքապատկան հողատիրությունը: Գաղթը և բնակեցումը: Ծայրագավառների նշանակությունը բնակեցման համար: Գաղթեցման ու բնակեցման ազդեցությունը ճորտատիրական կարգերի լիկվիդացիայի դանդաղեցման տեսակետից: Գաղթեցման միջոցով հողասակավության և հողատիրության հարցի լուծման անհնարինությունը:

6. ՀՈՂԱՑԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԱՐԱՔԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՈՒՄ

Հողատիրության ձևերը և նրանց առանձնահատկությունները Անդրկովկասի տարբեր շրջաններում: Վրացական ազնվականությունը: Ազրբե-

ջանի բեգությունը և Հայաստանի մեկիջություն-կալվաժատիրությունը: Մասնատիրական, պետական, արքունական, լեկեղեցական և գյուղացիական (հողաբաժինային) հողատիրությունը: Հողատիրությունների և տիրապետությունների խիստ անհամաչափությունը: Հողասակավությունը. ազրարային գերբնակչությունը և ազրարային շարժումները Անդրկովկասում: Յարբեցմի ազրարային քաղաքականությունը Անդրկովկասում:

Ազրարային հարցը՝ 1917 թվի փետրվարյան հեղափոխությունից մինչև Անդրկովկասի խորհրդայնացման ժամանակաշրջանը:

7. ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԻ ԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ 20-ՐԴ ԴԱՐԻ ՍԿՁԲԻՆ

Ռուսաստանի ազրարային հարցի ելույթյան Լենինյան բնութագրումը՝ «Ազրարային հարցի ելույթյունը այն չե, վորպեսզի հողամշակույթի բարձրացման արգելքները վերացվեն... այդ անխուսափելի չե և վոչ մի ուժ չի կարող կանխել այն, ալ այն և թե ինչ ձևով պիտի վերացվի այդ արգելքը, վոչ դասակարգը և ինչ մեթոդներով անցկացնի այդ վերացումը» (Լենին): Միջնադարյան մնացորդները գյուղատնտեսության միջից վերացնելու չերկու որչեկտիվորեն հնարավոր ձևերը, վորպես անդրադարձում գյուղատնտեսության չերկու՝ Պրուսական և Ամերիկյան տիպի եվոլյուցիայի: Այդ տիպերի եվոլյուցիայի առկայությունը Ռուսաստանում: Ազրարային հարցը և բուրժուական դեմոկրատիական հեղափոխության հեղափոխությունը Յեվրոպական չերկրներում ու Ռուսաստանում: Ազրարային հարցի և բուրժուական դեմոկրատիական հեղափոխության առանձնահատկությունները Ռուսաստանի պայմաններում 20-րդ դարի սկզբին և 1905 թ. հեղափոխությունը:

8. ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ԴԵՄՈՆՍՏՐԱՏԻԱՅԻ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

ա) Լեճիճի (բալլեփիկների) ազրարային ծրագրի էյուրյունը

Բոլորովին ալ քան Յեվրոպայում ազրարային հարց: Գյուղատնտեսության լճացում, քաղց: Ճորտատիրական մնացորդների վոչնչացումը, կապիտալիզմի ազատ զարգացման կապանքների վերացումը, վորոնց հետևանքով բուրժուազիայի իշխանության ձևավորում և զարգացում, կենսական մակարդակի բարձրացում, ներքին շուկայի ընդլայնում, ինդուստրիալիզացիայի զարգացում, պրոլետարիատի դասակարգային պայքարի ազատ զարգացում ու ծավալում:

Հողի «կարվածքները» բռնագրավումը և ազգայնացումը ազրարային ծրագրում: Գյուղացիական ազրարային հեղափոխության բնույթն ու նշանակությունը վորպես բուրժուական հեղափոխության մեկ տիպի: Բուրժուական դեմոկրատիական հեղափոխության սոցիալիստականի վերածման հարցը:

բ) Մասլով, Պլեխանովի (մեկեփիկների) ազրարային ծրագրի էյուրյունը

Հողի ազգայնացման բացասումը և մուլտիպլիպլիզացիայի պաշտպանությունը: Բաժնեհողային-միջնադարյան հողատիրության պաշտպանումը: Անտառների, ջրերի, գաղթեցման ֆոնդի ազգայնացումը: Մասնատիրական հողերի (բացի մանր տիրապետությունները) մուլտիպլիպլիզացիա: Հողի ազգայնացումը և ռեստավրացիայից ապահովելու հարցը: Մասլովի Մարքսյան ռեստավրացի տեսության ռեվիզիան: Բացարձակ ռեստավրացի ժխտումը և հողի մուլտիպլիպլիզացիան: Մենշևիկների ծրագիրը գործարք և կալվաժատիրա-

կան սեփական իրեր և անդրադարձնում են նրանց վախճան գյուղացիական հեղափոխութեանը: Գյուղացիական հեղափոխութեան առանց գյուղացիութեան կողմից իշխանութեան գրավման: Հողի մուկիցիալիզացիան և մուկիցիալ սոցիալիզմը:

9. ՄՏԱԼԻՊԻՆՅԱՆ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՌԵՖՈՐՄՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱԴՐՅԱԼՆԵՐԸ ՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԸ

1905—7 թ. թ. ազգային Ստալիպինյան ռեֆորմների տնտեսական և քաղաքական նախադրյալների բնութագրումը: Հեղափոխական շարժումների վերելքը: Արտաքին շուկաների գրավման անհաջողութունը: Ներքին շուկայի լայնացման անհրաժեշտութունը: Ռեֆորմի ելուցումը: Նրա կենսական և Մենշևիկյան լիկվիդատորական գնահատականը: Ռեֆորմի տնտեսական հետևանքները: Անձնական տիրապետության և հողի մասնավոր սեփականության աճումը: Համայնքի քայքայման պրոցեսի արագացումը: Գյուղացիական բուրժուազիայի—կուլակության աճումը: Գյուղացիական մասսաների պրոլետարիզացիան: Տեղափոխումների ազատ հնարավորութունների ստեղծումը: Գյուղացիական բանկը և հողի սպեկուլյացիան: Կապիտալիստական չեղարգրումների վարկավորման ուժեղացումը: Հողատիրության կենտրոնացումը: Ստալիպինյան ռեֆորմի կիրառման առանձնահատկությունները Անդրկովկասում: Բուրժուական կալվածատիրական գործարքի ռեֆորմի կրակը:

10. ՓԵՏՐՎԱՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԸ

Գյուղացիական պատգամավորների առաջին Համառուսական Համագումարը: Նրա վերջնական ղեկավարությանը առանց վերջնական սեփականություն ղարձնելու, աշխատավորությանը առանց վերջնական վճարի բաժանելու և հավասար հողագործման մասին: Մենշևիկները և եսսերների դավաճանական տակտիկան: Այդ համագումարին առաջարկված և նրա կողմից մերժված կենտրոնական բանաձևը: Տեղեկություն կալվածատիրական հողերի գրավման, կալվածքների թաղանթան ու հրկիզման դեպքերի շատացումը և գյուղացիական կոմիտեների դերը: Ժամանակավոր կառավարության պայքարը դրա դեմ: Հողի սպեկուլյացիայի ուժեղացումը: Ս. Մասլովի Հողային Որենքը և գյուղացիական կոմիտեների անդամների ձեռնարկումը: Ժամանակավոր կառավարության ազգային քաղաքականությունը: Նահանգական, Գյուղացիական կոմիտեների ներկայացուցիչների սեպտեմբերյան համագումարը՝ հողի և ժամանակավոր կառավարության ազգային քաղաքականության մասին:

Անդրկովկասի հակահեղափոխական կառավարությունների ազգային քաղաքականությունը փետրվարյան հեղափոխությունից մինչև Անդրկովկասի խորհրդայնացման ժամանակաշրջանը:

Ինչպես ազգային հարցը մնաց չլուծված:

11. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԸ

Բալլետները ապրիլյան կոնֆերանսը և կենտրոնական բանաձևը հողի ազգայնացման մասին: Ազգայնացման նախադրյալները, աշխատավոր գյուղացիության ձգտումը և ազգայնացումը իրականացնող ու այն պաշտպանող հեղափոխական կառավարության ստեղծման հնարավորությունը: Պայքարը այդպիսի իշխանությունն ստեղծելու համար ազգային հարցի լուծման կարևորագույն պայմանն է:

Հոկտեմբերյան հեղափոխումը և առաջին դեկտեմբեր հողի մասին: Այդ դեկտեմբերի հիմնական սկզբունքները: Դեկտեմբեր հողի սոցիալիզացիայի և հավասար հողագործման մասին:

Յ Ե Ի Դ Ո Ր Դ Բ ա ժ Ի Ը

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՅՄԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

(Գյուղատնտեսությունը պրոլետարիատի դիկտատուրայի օրգանում)

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 7

ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՆ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԲՍ—ԼԵՆԻՆՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ

Կապիտալիզմից դեպի սոցիալիզմ անցման շրջանի անխուսափելիությունը: Պրոլետարիատի սոցիալիստական հեղափոխությունը, նրա դիկտատուրան և վերջինիս ելուցումն ու խնդիրները: Մարքսը, Ենգելսը և Լենինը պրոլետարիատի դիկտատուրայի մասին: Պրոլետարիատի դիկտատուրան և դասակարգային պայքարը: Դասակարգային պայքարի ձևերը պրոլետարիատի դիկտատուրայի շրջանում: Պրոլետարիատի դիկտատուրայի մասին Մարքս-Լենինյան ուսմունքի ոպորտունիստական աղավաղումները:

2. ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՆ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

Գյուղացիության դասակարգային շերտավորումը: Գյուղացիական բուրժուազիան (կուլակությունը) վորպես պրոլետարական դիկտատուրայի անհաշտ թշնամին: Մանր գյուղացիական տնտեսության կապիտալիստական ձգտումները: Մանր գյուղացիության սոցիալական բնույթի չեղելությունը:

Պրոլետարիատի և գյուղացիության դաշինքի տնտեսական ու քաղաքական հիմունքները: Պրոլետարիատի դեկավար դերը այդ դաշինքում: Գյուղի կիսապրոլետարական շերտերը և տիրապետող պրոլետարիատի վերաբերմունքը նրանց հանդեպ:

3. ԼԵՆԻՆԻ ՅԵՐԵՔ ՍՏՐԱՏԵԳԻԱԿԱՆ ԼՈՉՈՒՆԳՆԵՐԸ

Մարքսը—գյուղացիության վորպես պրոլետարիատի դաշնակցի մասին: Ենգելսը հաղթանակած պրոլետարիատի գյուղացիական գանազան շերտերի նկատմամբ վարվելիք քաղաքականության մասին: Լենինի ուսմունքը

պրոլետարիատի և գյուղացիութեան դաշինքի մասին: Լենինի չերեք լողունգները: Այդ լողունգները ստրատեգիական և քաղաքական նշանակութիւններ: Պրոլետարիատի և միջակ գյուղացիութեան քաղաքական ու տնտեսական դաշինքի հակալենինյան տեսութիւնները քննադատութիւններ:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 8

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԻՆՊՈՒՍՏՐԻՍՏՈՒՄԸ ՅԵՎ ԼԵՆԻՆԻ ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎ ՊԼԱՆԸ

1. ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐՈՒՆՔՆԵՐԸ

Սոցիալիստական ինդուստրացիան (ծանր. արդուականութիւնները), տրանսպորտը, արտաքին առևտրի մենաշնորհը, հողի ազգայնացումը, մասնավոր բանկերի ազգայնացումը և միասնական պետական բանկի ստեղծումը, պլանային սկզբունքը և սրանց նշանակութիւնը պրոլետարիատի զիկտատուրայի տնտեսական հենարանի և տնտեսական քաղաքականութեան տեսակետից:

2. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԻՆՊՈՒՍՏՐԻՍՏՈՒՄԻ ԱՌԱՋԱՏԱՐ ԴԵՐԸ

Սոցիալիստական ինդուստրացումը և ժողովրդատնտեսական սեկտորները հարաբերութիւնների փոփոխութիւնները: Սոցիալիստական ինդուստրացումը և ԽՍՀՄ-ի տնտեսական անկախութեան ամրապնդումը: Յերկրի սոցիալիստական ինդուստրացումը վորպես սոցիալիզմի կառուցման ուղի: Ինդուստրացումը գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման բանային և: Երկտարիֆիկացիան վորպես տեխնիկա—տնտեսական վերակառուցման կարևորագույն գործոն: Ինդուստրացման տեմպերը և գյուղի սոցիալիստական վերակառուցումը: Ինդուստրացման զլիսավոր ետապները և հեռանկարները:

3. ԼԵՆԻՆԻ ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎ ՊԼԱՆԻ ԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Խոշոր սոցիալիստական գյուղատնտեսական արտադրութեան անցնելու պրոբլեմը վորպես սոցիալիստական հեղափոխութեան վճռական պրոբլեմներից մեկը: Այդ պրոբլեմի համաշխարհային պատմական նշանակութիւնը և նրա լուծման ուղիները ԽՍՀՄ-ում:

Լենինի ուսմունքը մանր գյուղացիական տնտեսութեան սոցիալիստական վերափոխման մասին: Պրոլետարիատի զիկտատուրան, հողի ազգայնացումը, սոցիալիստական ինդուստրիայի հզոր զարգացումը, նոր սոցիալիստական բազայի արմատացումը և ուժեղացումը, բանվորների առաջատար դերը: Յերկրորդ Ինտերնացիոնալի «մարքսիստները» սոցիալ Փաշիստական հայացքների քննադատութիւնները այս հարցում:

Մանր գյուղացիական տնտեսութիւնների կոոպերացումը վորպես նրանց սոցիալիստական վերակառուցման ուղի: Կոոպերացիայի դերի տարբերութիւնները կապիտալիզմի և պրոլետարիատի զիկտատուրայի պայմաններում: Գյուղատնտեսութեան արտադրութեան հանրայնացումը, համատարած

կոլեկտիվացումը և վերջինիս հիման վրա կուլակութեան վերացումը իբրև դասակարգ վորպես Լենինյան կոոպերատիվ պլանի ողակը: Կոլխոզների հետևողական սոցիալիստական տիպի ձեռնարկութիւնների վերաճելու պրոբլեմը, վորպես Լենինյան կոոպերատիվ պլանի կենսագործման բարձրագույն ետապ:

4. ԳՅՈՒՂԻ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱՓՈՒՅՈՒՄԸ ՅԵՎ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅԲԱՐԸ

Մանր գյուղացիական տնտեսութիւնից կապիտալիզմի տարերային ծնումը:

Այդ պրոցեսի անխուսափելիութիւնները: Կապիտալիզմի և սոցիալիզմի անհաշտելիութիւնները: Կապիտալիզմի խորաթափանց արմատների արմատախիլ անելու պրոցեսում դասակարգային պայքարի սրման անխուսափելիութիւնները: Լենինյան «Ով ում» հարցը, նրա իմաստն ու նշանակութիւնները:

«Ինքնահոսի», հավասարակշռութեան, մանր գյուղացիական տնտեսութեան «կայունութեան» ոպորտունիստական տեսութիւնների քննադատութիւնները:

5. ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎ ՊԼԱՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Պրոլետարիատի զիկտատուրայի շրջանում գյուղացիութեան տնտեսական զարգացման սոցիալիստական ուղիների նշանակութիւնները համաշխարհային հեղափոխութեան համար: Խորհրդային Արևելքի գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման առանձնահատուկ նշանակութիւնները գաղութային գյուղացիութեան համար:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 9

ԸՆԴԼԱՅՆՎԱԾ ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԿՈՒՏԱԿՄԱՆ ՊՐՈԲԼԵՄՆԵՐԸ ԽՍՀՄ-Ի ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

1. ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՊՐՈԲԼԵՄՆԵՐԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

Ընկ. Ստալինը խորհրդային եկանոմիկայի վերարտադրութեան հիմնական խնդիրների մասին: Սոցիալիստական հարաբերութիւնների ընդլայնված վերարտադրութիւնները: Մանր արտադրութեան հանրայնացումը և կապիտալիստական սեկտորի լիկվիդացիան: Սոցիալիստական ինդուստրացման քաղաքականութիւնները և տեմպերի պրոբլեմը: Ժողովրդատնտեսութեան տարբեր ճյուղերի համաչափութեան հարցը: Մանր ու թեթև ինդուստրիան: Ինդուստրիան և գյուղատնտեսութիւնները: Արտադրութիւնները և սպառումը: Սպառումը և կուտակումը: Կուտակման աղբյուրները: Պրոբրաթենսկու և Ֆրոնդկենի ոպորտունիստական տեսութիւնները այս հարցում: Կուտակումների ժողովրդատնտեսութեան ճյուղերի վերարաշխման պրոբլեմը: Վերարտադրութիւնները գյուղատնտեսութեան մեջ խորհրդային եկանոմիկայի զարգացման տարբեր ետապներում: Ընդլայնված վերարտադրութիւնները և յերկրորդ հնգամյակում կապիտալիստական ելեմենտների և առհասարակ դասա-

կարգերի լիկվիդացիայի խնդրի լուծումը: Կապիտալիզմի մնացորդների վերացումը եկանոմիկայի և մարդկանց գիտակցութան միջոց: Կոլտնտեսականների սոցիալիստական դաստիարակութան խնդիրը: Գյուղի և քաղաքի միջև հակադրությունների վերացման խնդիրը և վերարտադրության պրոբլեմը:

2. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԵՆՏՐՈՆԱՅՈՒՄԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՍՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆԻՑ

Արտադրության համակենտրոնացումը և նրա հետևանքները կապիտալիզմի պայմաններում: Գյուղատնտեսության համակենտրոնացումը կապիտալիստական չերկրներում:

ԽՍՀՄ-ն վորպես ամենախոշոր չերկրագործական չերկիրը: Ընդլայնված վերարտադրության բարձր տեմպերը գյուղատնտեսության մեջ: Խոշոր սոցիալիստական ձեռնարկությունների ձևերն ու չափերը: Ուլտիմալ չափերի» ֆաստարարական տեսությունը: Ուլտիմալիզմը սովետների, կոլտնտեսությունների և ՄՏԿ-ների չափերի (ծավալի) խնդիրներում:

3. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՄԱՆ ՄԵՁ

Կուտակումը խորհրդանտեսություններում: Կուտակման ձևը կոլտնտեսություններում: Պաշարը սոցիալիստական կուտակման համար և վորակական ցուցանիշների պրոբլեմը: Աշխատանքի արտադրողականության բարձրացումը, խնայարժեքի իջեցումը, ապրանքայնության բարձրացումը: Տնտեսաշարժի ստուգման պրոբլեմը: Պաշար մանր բուրժուական հավասարեցման և սոցալոգական ձգտումների դեմ կոլտնտեսություններում և խորհրդանտեսություններում:

4. ՊԱՅԲԱՐ ԲԱՂԱՐԻ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԻ ՄԻՋԵՎ ԱՊՐԱՆՔԱՇՐՋԱՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ընկ. Ստալինը գյուղի և քաղաքի տնտեսական կապի և նրանց մեջ ապրանքաշրջանառության ուժեղացման խնդիրների մասին:

Կոլտնտեսական և խորհրդանտեսական առևտրի զարգացումը: Նրա նշանակությունը ընդլայնած վերարտադրության համար գյուղատնտեսության մեջ: Պաշար բուրժուական ձգտումների դեմ այդ հարցում:

5. ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ՈՒԺԻ ՎԵՐԱԲԱԺԱՆՄԱՆ ՊՐՈԲԼԵՄԸ

Ժողովրդաբնակեցման կապիտալիստական որենքը: Համատարած կուլտիվացումը և բանուժի կոլտնտեսություններից դեպի պետական սեկտորը արտադրության կազմակերպման խնդիրները:

Այդ պրոցեսի սկզբունքային տարբերությունը կապիտալիստական «խնայարժեք» բանվորական ուժի վերաբաշխման պրոբլեմը և նրա սոցիալիստական սկզբունքներով լուծելու հնարավորությունները:

ԽՍՀՄ-ՈՒՄ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ԲՈՒԲՈՒՍԱԿԱՆ ՅԵՎ ՄԱՆՐ ԲՈՒԲՈՒՍԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. ԲԱՑԱՀԱՅՑ ԲՈՒԲՈՒՍԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Կոնդրատով: Յուրովսկի, Լիտոշենկո և մյուսները: ԽՍՀՄ գյուղատնտեսության զբաղմունքը վորպես ապրանքա-կապիտալիստական տնտեսության ալյաձևություն: Կապիտալիզմի որենքների տարածումը ԽՍՀՄ-ի գյուղատնտեսության վրա: Չարգացման սոցիալիստական ուղիի սկզբունքային ժխտումը: «Արտադրական ուժերի զարգացման» լոզունգի նույնացումը այդ զարգացման բուրժուական ձևի հետ: «Աշխուժ» (կուլակային) կոպերացիայի ազատ զարգացման դրույթը: պաշար արտաքին առևտրի մենաշնորհի և հողի ազգայնացման դեմ: Վնասարարության անցնելը: Վնասարարության պրակտիկան և նրա ձևերը:

2. ԿՈՒՂԱԿԱՑԻՆ ՆԵՈՆԱՐՈՂԻԿԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

Չերկրներ, Մակարով, Չայանով, մանր տնտեսության իդեալականացումը: «Ընտանիքա-աշխատանքային» և «կազմակերպչա-արտադրական տեսակետը»: Չայանովի կոպերատիվ տեսությունը և նրա կուլակային բնույթը: Նեոնարդնիկությունը վորպես կուլակության տեսարան, վորը հաշտվել է Ռուսաստանում կապիտալիզմի զարգացման չունկերական ուղիի հետ: «Ընտանյա-աշխատանքային» տեսակետից հրաժարվելը: Չայանովի աշխատությունը «ոպտիմալ չափերի» մասին: Չերկրների հակակոլտնտեսական լեյուչները (վրա) և Մակարովի տեսակետը կոլտնտեսությունների մասին, վորպես վերականգնման շրջանի տնտեսության ձև: Գերխոշոր տնտեսության և նորագույն տեխնիկայի շատազովումը Չայանովի մոտ, այդ տնտեսության ելույթի կապիտալիստական մեխանիզմները: («Վարիանտային սխեմականների» մեթոդը և այլն): Նեոնարդնիկների տեսական վերադիման զասակարգային խմաստը: Նեոնարդնիկների և կուլակների տակտիկայի եվուլյուցիան: Նեոնարդնիկների ֆաստարարական պրակտիկան և ներառումը կոնդրատևականության մեջ:

3. ԽՍՀՄ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԵՆՇԵՎԻԿԱՆ ԿՈՆՑԵՊՏԻԱՆ

Գրեման, Սուխանով, սոցիալիզմի որչեկտիվ նախադրյալների կոնցեպցիան և նրա քննադատությունը Լենինի կողմից:

ԽՍՀՄ-ում սոցիալիզմի կառուցման հնարավորության «մարքսիստական» ժխտումը: Կապիտալիզմի զարգացման հնարավորության պաշտպանությունը: Վնասարարություն:

4. ԱՅԴ ՀՈՍԱՆՔՆԵՐԻ ԱՍՏԻՃԱՆԱԿԱՆ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ՉԱԿԱՆՉՆԱՓՈՒՍԱԿԱՆ ԿՈՆԴՐԱՏԵՎԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆԳԵԼԸ

Մեթոդոլոգիական նախադրյալների զոգվելը: Սոցիալիստական շինարարության նվաճումները և հակահեղափոխական խմբավորումների ակտի-

վացումը: Ինտերվենցիայի պաշտպանությունը: Հակահեղափոխական աշխատանք և ֆլասարարություն: Այդ խմբերի վոչնչացումը:

5. ԼԵՆԻՆԻԶՄԻ ՏՐՈՑԿԻՍՏԱԿԱՆ ԱՂԱՎԱՂՈՒՄՆԵՐԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԻ ՀԱՐՑԵՐՈՒՄ

ԽՍՀՄ-ում սոցիալիզմի կառուցման հնարավորություն ժխտումը: Տրոցկիզմի գաղափարական արմատները՝ կապիտալիզմի անհավասարաչափ զարգացման որևէ ժխտումը և կապիտալիզմի ժամանակակից ետապի սոցիալֆաշիստական գնահատականը: Գյուղացիության և պրոլետարիատի դաշինքի մենշեիկյան գնահատականը և ԽՍՀՄ-ի մանր գյուղացիական անտեսությունները սոցիալիստական ուղիով զարգացնելու հնարավորությունների ժխտումը: Տրոցկիստական տակտիկան և արկածախնդրությունը կապիտալիզմի դեմ պայքարելու հարցերում: Տրոցկիստական կապիտալիստական, գյուղի սոցիալիստական վերահառուցման և ինդուստրիացման քաղաքականությունը խնդիրներում: Լենինի կոոպերատիվ պլանի ժխտումը: Միջակի նուշնացումը կուլակի հետ: Գյուղացիության պրոլետարացման տրոցկիստական ծրագիրը: Տրոցկիստական անձնատրությունը կոլեկտիվացման հարցերում: Միջակի նկատմամբ բռնություն և վարչարարության տրոցկիստական քաղաքականությունը: Տրոցկիզմի հակահեղափոխական բնույթը:

6. ԼԵՆԻՆԻԶՄԻ ԱԶ ՈՊՈՐՏՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԱՂԱՎԱՂՈՒՄՆԵՐԸ

Աջ ոպորտունիստական ծրագիրը, վորպես կապիտալիզմի վերածնման ծրագիր: Աջերը դեմ են սոցիալիստացման և նրա արագ տեմպերին: Մեր յերկրի ագրարացման և «դառնասացման» ծրագիրը: Սեկտորների հավասարակշռության տեսությունը: Ինքնահոսի տեսությունը: Կուլակի՝ սոցիալիզմի մեջ ներարկման տեսությունը և նրա ազդակցությունը կազմակերպված կապիտալիզմի տեսության հետ: Անցողիկ շրջանում դասակարգային պայքարի մարման աջ ոպորտունիստական տեսությունը: Լենինի կոոպերատիվ պլանի աջ ոպորտունիստական ադափադաններ: Տրոցկիզմի «ձախ» ուցիդիվները, աջ «ձախ» բլոկը: Յերկու ճակատում պայքարելու խնդիրները—ընդդեմ ոպորտունիզմի և հաշտվողականության նրանց հանդեպ, հանուն Լենինյան տեսության, հանուն կուսակցության գլխավոր գծի: Աջ թեքումը, վորպես ներկա ետապի գլխավոր վտանգ:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ N 11

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԵՏԱԴՆԵՐԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

1. ԱՌԱՋԻՆ ՇՐՋԱՆ

Սոցիալիստական հեղափոխությունը և բուրժուազեմոկրատական հեղափոխության հարցերի լուծման ավարտումը:

Կալվածատիրական հողատիրության բռնազրավումը:

Դեկրետներ հողի մասին:

Այս շրջանի հակալենինյան գնահատականների քննադատությունը:

2. ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՇՐՋԱՆ—ՍՈՑ. ՀԵՂԱՓՈՒՈՒԹՅԱՆ ՍԿԻԶԲԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Ջրավորության կազմակերպումը: Մասնակի ադակուլիացումը: Ջրավորական կոմիտեները: Գյուղի հավասարեցումը և միջակայնացումը: Առաջին կոլտնտեսությունները: Բաղաքացիական պատերազմը: Պայքար հացի համար: Պարենմասնադրում: Գյուղատնտեսության արտադրողական ուժերի անկումը:

3. ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՇՐՋԱՆ—ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՇՐՋԱՆ

«Ջրավորի վրա հենվելը, ամուր դաշինք միջակի հետ՝ պայքար կուլակի դեմ» լոզունգը: Նոր անտ. քաղաքականություն անցնելը: ՆԵՊ-ի կյունությունը: Կուլակության սահմանափակման և դուրս մղման քաղաքականությունը: Վերականգնման պրոցեսը գյուղատնտեսության մեջ: Գյուղի շերտավորումը: Շրջանառության պրոցեսների կոոպերացումը, մասնավորի դուրս մղումը առևտրական շրջանառությունից: Հարկային քաղաքականությունը ալը շրջանում: Բուրժուական էլեմենտների հույսերը կապիտալիզմը վերականգնելու մասին: Հարձակումը ՆԵՊ-ի ուլսերի վրայով և վերականգնման շրջանը: Ինդուստրիայի վերականգնման արագ տեմպը, կոոպերացումը, մասնավորի դուրս մղումը, կոլեկտիվացման պլանային սկզբունքների ամրացումը և ալը: Միջակի հետ հաստատ դաշինքի ամրացումը: Տրոցկիստական հարձակումները կուսակցության քաղաքականության վրա: Վերականգնման շրջանի արդյունքների ընդհանուր գնահատականը կուսակցության 15-րդ համագումարում:

4. ԶՈՐՐՈՐԴ ԵՏԱՊ—ՎԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՇՐՋԱՆ

Սոցիալիստական ինդուստրիայի աճման արագ տեմպը: Գյուղատնտեսության զարգացման տեմպերի վոչ բավարար լինելը, նրա անչափ հետ մնալը վերականգնման շրջանի վերջում: Պատճառները. գյուղացիական տնտեսության մանրությունը և ցրվածությունը: Գյուղատնտեսության տեխնիկական հիմքի թույլ լինելը: 15-րդ համագումարի վորոշումները կոլեկտիվացման և կուլակության վրա հարձակման ուժեղացման մասին: Կուլակային սաբոտաժը հացի հարցում և պայքարը նրա դեմ: Դասակարգային պայքարի սրումը:

Մանր ինդուստրիայի աճումը, վորպես գյուղատնտեսության սոց. վերակառուցման լծակ: Կուսակցության վորոշումն նոր խորհրտնտեսություններ կազմակերպելու մասին: Հատիկատրեստի (Ջերնոտրեստի) հաջողությունները: Սովխոզային շինարարության վերելքը: Գյուղի մեքենամատակարարման հակալակա աճը: ՄՏԿ-ների առաջին հաջողությունները: Մեծ բեկումը գյուղացիության մասսայի մեջ. կոլեկտիվացման հաջողությունները: Համատարած կոլեկտիվացման սկիզբը: Կուսակցության քաղաքականության շրջադարձը՝ կուլակին սահմանափակելու և վանելու քաղաքականության վորպես դասակարգի վերացման քաղաքականությունը: Արտելը վորպես ներկա ետապի հիմնական ձևը: Կուլակության կատաղի դիմադրությունը: Ակտիվ ֆլասարարության ուժեղացումը: Ինտերվենցիայի պատ-

բաստումը: Այլ ուսուցիչները ընդդեմ կուսակցության քաղաքականու-
թյան:

«Ձախ» խոտորումները: Կուսակցությունը և խորհուրդներ չկրկու ճա-
կատի վրա, պայքարում:

5. ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԵՏԱՊ: ՆԵՊ-Ի ՎԵՐՁԻՆ ՇՐՋԱՆԸ ՅԵՎ ԱՆՑՈՒՄԸ ՍՈՑԻԱԼԻՉՄԻ ԱՌԱՋԻՆ ՇՐՋԱՆԻՆ

Հնգամյա պլանի հաջող կենսագործումը: Մի շարք խոշոր շինարարու-
թյունների ավարտումը: Գյուղի մեքենամատակարարման չտեսնված աճու-
մը: Խորհանտեսությունները և ՄՏԿ-ների ծավալումը և նրանց դերը հա-
մատարած կոլեկտիվացման գործում: Ցանքսերի տարածությունը և ընդհա-
նուր բերքատվությունը 1931 թ. մի շարք շրջաններում համատա-
րած կոլեկտիվացման ավարտումը և կուլակություն, վորպես դասակարգի
վերացումը: ԽՄԷՄ-ի վերածումը աշխարհի ամենախոշոր գյուղատնտեսական
չեղրի: Սոցիալիստական սեկտորի բացարձակ գերակշռությունը անհատա-
կանի նկատմամբ գյուղատնտ. մեջ: Կոլտնտեսական գյուղացիությունը
Խորհրդային իշխանության նոր, իսկական և ամուր հենարանն է գյուղում:
Կոլտնտեսական գյուղացիությունը, վորպես հողագործության կենտրոնա-
կան դեմք: Գյուղատնտեսական արտադրության մեջ չքավորամիջակային
անհատական տնտեսությունների դերի և տեսակարար կշռի հետագա փոք-
րացումը:

6. ՍՈՑԻԱԼԻՉՄԻ ԱՌԱՋԻՆ ՇՐՋԱՆԸ. ՆԵՊ-Ի ՎԵՐՁԻՆ ՇՐՋԱՆԸ

ՆԵՊ-ի ներկա ետապի տարբերությունը նախորդներից: Դասակարգերի
նոր հարաբերությունները գյուղում: Աշխատանքի կազմակերպման սոցիա-
լիստական ձևերը: Խոշոր տնտեսության վճռական հաղթանակը մանրերի
նկատմամբ: Տեմպերի չտեսնված արագացում: «Տեմպերը վճռում են»: Խըն-
դերն է՝ 10 տարվա ընթացքում տեխնիկա-տնտեսական տեսակետից հաս-
նել և անցնել առաջավոր կապիտալիստական չեղրներից: Տեխնիկայի դերը
և տեխնիկային տիրապետելու վճռական նշանակությունը:

ՆԵՊ-ին հատուկ տնտեսավորման մեթոդները ներկա ետապում: Խոր-
հրդային առևտուրը և նրա տարբերությունը կապիտալիստականից: Խոր-
հրդային առևտուրը դեռ սոցիալիստական ապրանքափոխանակություն չէ:
Փողը և նրա դերը տվյալ ետապում: Ռուբլու վերհսկումը, տնտեսաշվառը,
վորպես արտադրության կառավարման մեթոդ: Տնտեսաշվարկի տարբերու-
թյունը ներկա ետապում ՆԵՊ-ի առաջին տարիների առևտրական հաշվար-
կումից:

7. ՎՈՐԱԿԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՅԳԱՐԵԼՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Կենդանիների մթերատվության և բերքի բարձրացման պրոբլեմները:
Պայքար ագրո-տեխնիկային տիրապետելու համար:

Կոլտնտեսությունները կազմակերպչորեն - տնտեսապես ամրացնելու
խնդիրը ուղղորդության կենտրոնում: Նոր խնդիրներ աշխատանքի կազմա-
կերպման գործում. ղեկավարության պրոբլեմի նոր դրվածքը: Կուսակցական
պրոբլեմների նոր դրվածքը:

8. ՆԵՊ-Ի ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԵՏԱՊԻ ՀԱԿԱԼԵՆԻՆՅԱՆ ԸՄԲՈՒՈՒՄՆԵՐԻ ԲՆՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ժամանակակից ետապի սոցիալիստական բնույթի աջ ուսուցիչու-
տական թերազնահատումը: Այլ տեսությունները փողի մասին: «Նեպմանա-
կան հոգին կոոպերացիայում»: Ժամանակակից ետապի սոցիալիստական
բնույթի արոցկիստական ժխտումը: Տնտեսաշվարկի և ուղղու վերահսկո-
ղություն «ձախ» բացատրումը: Անտարբեր-արհամարհական վերաբերմունքը
հանդեպ փողը: Խորհրդային առևտրի վրայից դեպի ուղղակի մթերափո-
խություն թուխը կատարելու փորձերը: Պայքար չեղրու ճակատում, պրակ-
տիկայում և տեսության մեջ, ժամանակակից ետապում: Պայքար ուսուցիչու-
նի դեմ, նկատմամբ, հաշվողականության դեմ: Այլ ուսուցիչները, վորպես
ներկա ետապի գլխավոր վտանգ:

9. ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅԳԱՐԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ ՏԱՐԲԵՐ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒՄ

Դասակարգային պայքարի ձևերի փոփոխությունը կապված գյուղում
կատարվող սոցիալիստական տեղաշարժերի հետ: Դասակարգային պայքարի
կոնկրետ ձևերը ժամանակակից ետապում: Ներկա ետապում դասակարգային
պայքարի մարեցման տեսությունների հակալինիյան բնույթը:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 12

ԽՍՀՄ-Ի ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄԸ

1. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ՍԻՍՏԵՄՈՒՄ

Պլանը վորպես խորհրդ. եկանոմիկայի շարժման հիմնական արժեք,
ժողովրդատնտեսության պլանավորման սխեմա: Գյուղատնտեսությունը
այդ սխեմանում: Պլանավորումը՝ գյուղատնտեսության մեջ մանր տնտեսու-
թյունների գերակշռման պայմաններում: Գյուղատնտեսության սոցիալիս-
տական վերակառուցումը և պլանավորման նոր հնարավորությունները:

2. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ԱՌԱՋԱՆՆԱԿԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ներկա ետապում գյուղատնտեսության արտադրության սոցիալիստա-
կան ձևերից բխող գյուղատնտեսության պլանավորման առանձնահատկու-
թյունները: Խորհանտեսությունների պլանավորումը: ՄՏԿ-ների պլանավո-
րումը: Կոլտնտեսությունների պլանավորման առանձնահատկությունները:
Սոցիալիստական արդյունաբերության որինակով չեղրագործության մեջ
պլանավորման ակտուալ մեթոդին անցնելը: Ցանքատարածությունների բեր-
քահավաքման կամպանիաների, անասնաբուծության մթերման կամպանիա-
ների պլանավորումը:

3. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՍՏՈՐԻՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ՄԵԹՈՂՆԵՐԸ

Առանձին խորհանտեսությունների, ՄՏԿ-ների դարգացման հնգամյա
և տարեկան պլանները և կոլտնտեսականների արտադրական ֆինանսական
ծրագրերը: Պլաններն առանձին բրիգադներին և կոլտնտեսականներին
հասցնելու մեթոդները: Պլանը, ժողովրդատնտեսական հաշվառումը և վի-
ճակագրությունը: Պլանավորումը պլանի մշակմամբ չի վերջանում: Հանդի-
պական պլանավորում: Մասնաների մասնակցությունը պլանավորմանը:

4. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ, ՎՆԱՍԱՐԱՐԱԿԱՆ, ՏՐՈՑԿԻՄ-ՏԱԿԱՆ ՅԵՎ ԱԶ ՈՊՈՐՏՈՒՆԻՄՏԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ՊՐԱԿ-ՏԻԿԱՅԻ ԲՆԱՆԱԳՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Պլանի հարմարեցումը շուկայական տարրերը (ՅՈՒՐՈՎՍԿԻՅ)։ «Աշխատանքային ծախսումները» որենքը, «նեղ տեղերին հավասարվելը» և պլանի և տարրերը հավասարակշռումը (ԱՅԽԵՆՎԱԼԻ)։ Պլանի դասակարգային խնդիրներին անտեսումը : Պլանը հաշվեկշռի վերածելը : Պլանի գիտումը վորպես «նախատեսումներ» տեսություն, վորը հիմնվում է անցյալի զարգացման տեղեկանքների ուսումնասիրության վրա :— «Ձախ» խոտորումները պլանավորման մեջ : Բյուրոկրատական աղավաղումները պլանավորման մեջ :

5. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՆԳԱՄՅԱԿԸ

Հիմնական դրույթները : Պլանի մանրամասնումը ըստ հանրապետությունների : ԱՍՖՊՀ-ի գյուղատնտեսության առանձին ճյուղերի զարգացման և խոշոր որչեկտների նախագծումը :

6. 1933 ԹՎԻ ՍՏՈՒԳԻՉ ԹՎԵՐԸ

Հիմնական խնդիրները : Մանրամասնումը ըստ ճյուղերի և գյուղատնտեսության արտադրական տիպերի, ըստ շրջանների, հատկապես ԱՍՖՊՀ-ի վերաբերյալ :

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 13

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

1. ԾԱՆՐ ԻՆԴՈՒՍՏՐԻԱՆ ՎՈՐՊԵՍ ՍՈՑՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՀԻՄՔ

Գյուղատնտեսական մեքենաշինարարության զարգացումն ու հեռանկարները : Ավտո և տրակտորաշինարարությունը : Քիմիական ինդուստրիալի զարգացում և հեռանկարները : Նույնը Անդրկովկասում :

2. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՆԵՐԳԵՏԻԿԱՆ

Մարքսը, Ենգելսը, Լենինը և 16-րդ կուսհամագումարը գյուղատնտեսության ելքարիֆիկացիայի մասին : Ելքարիֆիկացման սահմանափակ հնարավորությունները կապիտալիստական հասարակարգում : Ելեկտրականությունը սոցիալիստական հասարակարգի ենթագիտիկան է : Յերկրի ելքարիֆիկացիան չերկրորդ հնգամյակում և հեռանկարները ըստ գլխավոր պլանի : Ելքարիֆիկացիայի դերը գյուղատնտեսական աշխատանքն արդյունաբերական աշխատանքի տարբեր ձևի վերածելու խնդրի կենսագործման գործում, կոլտնտեսականներին սոցիալիստական հասարակարգի աշխատավորները դարձնելու գործում : Գյուղատնտեսության մեքենայացումը և ելքարիֆիկացիայի դերը մեքենայացման սխեմանում :

Տրակտորի, ավտոմոբիլի և ելեկտրականության համագործակցումը գյուղատնտեսական արտադրության մեքենայացման գործում : Ելքարիֆիկացիայի դերը անասնապահության, պտղաբանության և հումուսի պրո-

լման լուծման գործում : Սոցիալիստական հողագործության ելքարիֆիկացիայի հեռանկարները : Գյուղատնտեսության ելեկտրիֆիկացիան Դեկադրոշինի, Ուրալիւղբանի, Վոլգոշինի շրջաններում : Տեղական ենթագործողների ոգտագործումը (Չրահներգիա, տորֆ, քամի և այլն) : Անդրկովկասի ելքարիֆիկացիան : Ելքարիֆիկացիայի չենթարկած փորձնական շրջանների ստեղծումը, ելքարիֆիկացիայի կոմպլեքսային կիրառումը գյուղատնտեսության մեջ :

Սոցիալիստական արդյունաբերության գծով ենթագոտարքավորումների, ելքարիֆիկացիան ագրեգատների արտադրության ծավալումը գյուղատնտեսության կարիքների համար : Վնասարարական և ուղորտունիստական դրույթների քննադատությունը գյուղատնտեսության ելքարիֆիկացիայի գործում :

3. ՄԵՐԵՆԱՆԵՐԻ ՍԻՍՏԵՄԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԿՐԱՌՈՒՑՄԱՆ ՄԵՉ

Մարքսի, Ենգելսի, Լենինի հայացքները մեքենաների սխեման մասին գյուղատնտեսության մեջ : Դավիդի, Սուխանովի, Կուլեցիու և մյուսների հայացքները քննադատությունը չերկրագործության մեջ մեքենաների սխեման կիրառման հնարավորության հարցերում : Պաշտ սոցիալիստական գյուղատնտեսության արտադրության համապատասխան մեքենաների սխեմանի ստեղծման պրոբլեմը : Գյուղատնտեսական տրանսպորտի մեքենայացումը : Ավիացիան : Կապի մեքենայացումը : Արտադրության մասնագիտացումը և մեքենաների սխեման : Սելեկցիան և մեքենաների սխեման : մասնագիտացված խորհանտեսությունների և ՄՏԿ-ների մեքենազինվածության մակարդակը չերկրորդ հնգամյակի վերջում :

4. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՔԻՄԻԱՑՈՒՄԸ

Մարքսի, Ենգելսի և Լենինի հայացքները քիմիական դերի մասին : Քիմիացման տեղը գյուղատնտեսության սոցիալ-տեխնիկական վերակառուցման գործում : Քիմիան և գյուղատնտեսական աշխատանքը ինդուստրիալ աշխատանքի տարբեր ձևին վերածելը :

Քիմիացումը և պայքարը վորակական ցուցանիշների համար (աշխատանքի արդատրոդականության աճումը, բերքատվության բարձրացումը և այլն) : գյուղատնտեսության քիմիացման նախադրյալները խՍՀՄ-ում (հողերի ազգայնացումը, չերկրի ինդուստրացման բարձր տեմպը, խորհուրդ տեսությունների, ՄՏԿ-ների և կոլտնտեսությունների շինարարությունը) : խոշոր կոմբինատների զարգացման հեռանկարները և չերկրագործության քիմիացիան :

Հանքային պարարտանյութի գործադրման եկանոսիկան և պայքարը վնասատուների դեմ գյուղատնտեսության մեջ : Հանքային պարարտանյութերի ներմուծման մեքենայացումը հողի և ցանքսերի միաժամանակ մշակմամբ : Սոցիալիստական հողագործության մեջ քիմիայի գործադրման նոր ուղիները, վորոնք անհնար են կապիտալիզմի պայմաններում :

5. ԻՐԻԳՍՅԻԱ ՅԵՎ ՄԵԼԻՈՐԱՑԻԱ

Պայքար Գ. Տ. արտադրության կալուսության համար (պայքար չերաշտի դեմ) : Գ. Տ. արտադրության մեջ խոնավությունը ապահովված շր-

Ջանները տեսակարար կշռի բարձրացումը—հյուսիսային հողագործությունը և այլն): Սոցիալիստական հողագործության արտադրական առաջադրանքները չեղարկող հնգամյակում և ջրաշինարարության ու վոլոգման պրոբլեմները: Վոլոգման ենթակառուցվածքային բազան կապված չեղարկելի քարտեզի կազմակերպչի պլանի հետ. խոշոր, միջին և փոքր ջրաբաշխման կառուցումների շինարարությունը: Ջրաբաշխական կառուցումների տիպը սոցիալիստական տնտեսության մեջ:

Անդրկովկասի ջրաշինարարության հեռանկարները: Անդրկովկասի և Հայաստանի ներկա վոլոգման ցանցի վերակառուցումը կապված խորհարդարականության հետ: Ջրային նոր տնտեսության շինարարության հեռանկարները: Ենթակառուցվածքային և ջրային ռեսուրսները:

Ցանքաշրջանառության և այլ ագրոձեռնարկումների սխեմայի վոլոգման և հողաբարելավման շրջաններում: Բեղմնավոր չեղարկողությունների պրոբլեմը: Տարվա մեջ մի քանի բերքի ստացման հնարավորությունը վոլոգման և հողաբարելավման շրջաններում: Յերկրագործական և ձկնորսական տնտեսության համագործակցությունը:

Իրիգացիան, մելիորացիան և նրանց զարգացումը կապիտալիստական չեղարկում (ՀԱՄՆ, Գերմանիա, Իտալիա, Հնդկաստան և Չինաստան): Համեմատումը ԽՍՀՄ-ի հետ: Վնասարարական գրուպիաների քննադատությունը իրիգացիայի և մելիորացիայի հարցերում:

6. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱՆ ՅԵՎ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅԲԱՐԸ

Գիտատեխնիկական մտքի հետ մեղքը գյուղատնտեսության ասպարեզում: Հետադիմական և ֆրասարարական գաղափարների առատությունը: Հիմնական խնդիրները գիտատեխնիկական ֆրոնտում:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 14

ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՑՈՒՄԸ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԵՂԱՎՈՐՄԱՆ ԴՐՈՒՄԸ

1. ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՑՄԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մասնագիտացման բուրժուական տեսության քննադատությունը. արտադրության համակենտրոնացումը և ինդուստրացումը, վորպես մասնագիտացման գործոններ: Արտադրության մասնագիտացման սպեցիֆիկ առանձնահատկությունները գյուղատնտեսության մեջ:

Գյուղատնտեսության արտադրության մասնագիտացման և տեղավորման մեթոդները և ուղիների արմատական տարբերությունը կապիտալիզմի և ԽՍՀՄ-ի պայմաններում: Մասնագիտացված գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների առավելությունները: Տեսությունները: Մասնագիտացման սահմանները:

2. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՑՈՒՄԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

Նախադրյալները, պլանային սկզբունքը, սոցիալիստական տիպի խոշոր արտադրությունը: Ինդուստրիայի գերը գյուղատնտեսական արտադրու-

թյան մասնագիտացման և տեղավորման գործում: Նոր ինդուստրիալ կենտրոնները: Ագրո ինդուստրիալ և ինդուստրիալ ագրարային կոմբինատի պրոբլեմը. ուլտրատեխնիկական հայացքների քննադատությունը այդ հարցում: Խոշոր սննդային և պահածոների արդյունաբերության և նրա հումքային բազայի զարգացումը: Խոշոր մսի կոմբինատների և պահածոների գործարանների շինարարության ծրագիրը: Տեխնիկական կուլտուրաների առաջատար և ոժանդակ ճյուղերի հարցը գյուղատնտեսության մեջ:

3. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԸ

«Յորենը դեպի Արևելք». նոր կուլտուրաների զարգացումը: Սպառող շրջանների վերակառուցումը, Ուրալ-Կուզնեցկի պրոբլեմը, կաթնա-բանջարաբուծական տնտեսությունների կազմակերպումը խոշոր կենտրոնները շրջակայքում և այլն:

4. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԶՅՈՒՂԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՑՈՒՄԸ ՈՒ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Հացահատիկային պրոբլեմի լուծումը, վորպես արտադրական մասնագիտացման նախադրյալ: Անասնապահության զարգացման և մասնագիտացման պրոբլեմը: Մսի պրոբլեմը: Կաշու և բրդի պրոբլեմը: Կաթնամթերքների պրոբլեմը: Անասնապահությունը ԽՍՀՄ-ի մասնագիտացիական տնտեսությունում: Անասնապահության պրոբլեմի կենտրոնական տեղը չեղարկող հնգամյակում: Բանջարի ու պտղի պրոբլեմները և նրանց լուծման սոցիալիստական ուղիները: Տեխնիկական կուլտուրաների պրոբլեմը, բամբակ, վուշ, ճակնդեղ, նոր կուլտուրաներ:

5. ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՑՎԱԾ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԻՊԵՐԸ

Մասնագիտացված խորտնտեսություններ: Կոլտնտեսությունների և ՄՏԿ-ների տնտեսությունների մասնագիտացումը: Տնտեսությունների արտադրության մասնագիտացումը և կոլտնտեսությունների կազմակերպչատնտեսական ամրապնդումը:

6. ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԵՂԱՎՈՐՄԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՎ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՍԿՋՐՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ՄԵԹՈՂՆԵՐԸ

Շտանդորտի բուրժուական տեսության քննադատությունը: Գյուղատնտեսության ենթակառուցվածքային և տեղավորման կապակցությունը. արդյունաբերության առաջատար դերը գյուղատնտեսության մեջ արտադրողական ուժերի տեղավորման գործում: ԽՍՀՄ-ի հիմնական գյուղատնտեսական շրջանները:

Գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների մասնագիտացման և տեղավորման խնդիրները չեղարկող հնգամյակում: Գյուղատնտեսության ձեռնարկների տեղավորման և սոցիալիստական մասնագիտացումը, վորպես քաղաքի և գյուղի միջև չեղած հակադրությունների վերացման լծակ: Վնասարարական տեսությունները մասնագիտացման հարցերում: Մասնագի-

տացման և տեղափոխման հարցերում աջ և «ձախ» ուղորդողներին տրամադրված զրույթների քննադատությունը:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ N 15

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԴԵՐԸ

Խորհանտեսությունները վորպես հետևողական սոցիալիստական տիպի ձեռնարկություններ: Խորհանտեսությունները պետական-կապիտալիստական ձեռնարկութ. համարող տրոցկիստական հայացքների քննադատությունը: Խորհանտեսությունների դերը գլուղատնտ. սոց. վերակառուցման գործում: Կոմիտեերնի ծրագրերը կալվածատիրական հողերի գրավման և խորհանտեսությունների շինարարության մասին:

Խորհանտեսական շինարարությունը ԽՍՀՄ-ում վերակառուցման շրջանում: Խորհանտեսությունների առաջատար դերը՝ Լենինի կոոպերատիվ պլանում: Խորհանտեսությունների դերի ժխտումը աջերի կողմից: Խորհանտեսությունները կոլտնտեսություններին հակադրելու և վերջինների դերի թերահանատման «ձախ» գրույթները:

Խորհանտեսությունների հետագա զարգացման հեռանկարները:

2. ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԻՊԵՐԸ

Հացահատիկային խորհանտեսություններ: Նրանց շինարարության հաջողությունները: Նրանց դերը հացահատիկային պրոբլեմի լուծման գործում: Աջերը և ֆլասարարները հացահատիկային խորհանտեսությունների մասին: Խորհանտեսությունների չափը, մասնագիտացումը և մեքենայացումը: Հացահատիկային խորհանտեսությունների շինարարության դժվարություններն ու թերությունները: Հացահատիկային խորհանտեսությունների տեղափոխումը, պայքարը վորակական ցուցանիշների համար խորհանտեսություններում: Անասնապահական խորհանտեսություններ: Վերջիններխ դերը անասնապահական պրոբլեմի լուծման գործում:

Անասնապահական խորհանտեսությունների սխտեմը:

Նրանց չափերը, մասնագիտացումը, մեքենայացումը, էլեքտրիֆիկացիան և տեղափոխումը: Ձեռք բերած արդյունքները և պայքարը վորակական ցուցանիշների համար:

3. ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՍԻՍՏԵՄԸ

Խորհանտեսությունների կառավարումը: Կառավարման սկզբունքները: Միանձնյա ղեկավարությունը: Տրեստների խնդիրները: Տնտեսաշարկի դերը:

4. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԸ

Խորհանտեսությունների դերը սովխոզային բանվորական կազմերի վերապատրաստման գործում: Աշխատանքի կազմակերպման սոցիալիստական ձևերը, սոցմրցում, հարվածայնություն, տնտեսաշարկային բրիգադներ, գործավարձը և նրա դերը ներկա պայմաններում: Պայքար գիմազր-

կություն վերացման համար: Խորհանտեսությունների և նրանց միավորումների կողմից իրենց կադրերի պատրաստումը:

5. ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՅԵՎ ՎՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Խորհանտեսության ղեկավար դերը շրջակա կոլտնտեսությունների նկատմամբ:

Արտադրական ոգնությունը կոլտնտեսություններին: Կոլտնտեսությունների կողմից խորհանտեսությունների փորձի ոգաագործումը: Դասակարգային պայքարը և խորհանտեսական շինարարությունը:

6. ԱՐԴՅՈՒՆԻՆԵՐԸ ՅԵՎ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ

Խորհանտեսությունների քանակական աճը և տեսակարար կշիռը վորջուղատնտեսության մեջ, Խորհանտեսական շինարարության Զ-րդ հնգամյակը և 1932 թվի ստուգիչ թվերը:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ N 16

ՄԵՔԵՆԱՏՐԱՎՍՈՐԱՅԻՆ ԿԱՅԱՆՆԵՐ

1. ՄՏԿ-ՆԵՐԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԲՆՈՒՅԹԸ ՅԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ՄՏԿ-ների սահմանումը, ՄՏԿ-ների սոցիալական բնույթը, ՄՏԿ-ների խնդիրները գլուղատնտ. սոց. վերակառուցման գործում, ՄՏԿ-ների փորձը հացահատիկային շրջաններում:

ՄՏԿ-ների դերը հացահատիկային պրոբլեմի լուծման գործում: ՄՏԿ-ների նվաճումները և թերությունները: ՄՏԿ-ները տեխնիկական կուլտուրաների շրջաններում: ՄՏԿ և բամբակագործական տնտեսությունը: ՄՏԿ-ը կաթնա-բանջարաբուծական շրջաններում: ՄՏԿ-ը նոր կուլտուրաների շրջաններում: ՄՏԿ-ները և անասնապահության համայնացումը:

ՄՏԿ-ները, վորպես համատարած կոլեկտիվացման և կուլակության վորպես դասակարգի վերացման հենակետեր:

2. ՄՏԿ-ՆԵՐԻ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱ ԿՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԾՈՒՄԸ ԲԱՐՁՐ-ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՏԻՊԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

Մեքենա-Տրակտորային կայանը, վորպես մանր գլուղացիական տնտեսության սոցիալական և տեխնիկական վերափոխման հիմնական գործոն: Արտադրական միջոցների համայնացումը: Դասակարգային տարբերությունների վոչնչացումը պրոլետարիատի և կոլտնտեսական գլուղացիության միջև և ՄՏԿ-ների դերը այդ գործում:

ՄՏԿ-ները վորպես կուլտուրական հեղափոխության կենտրոն գլուղում: ՄՏԿ-ը գլուղատնտեսության աշխատանքը ինդուստրիալ աշխատանքի ալլաձևության վերածելու գործում:

3. ՄՏԿ ՅԵՎ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ՍԻՍՏԵՄԸ ՀՈՂԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Շարժիչների նոր տեսակների գործադրումը հողագործության մեջ (ներքին այրման և էլեկտրական շարժիչներ): Հին հողամշակման գործիք-

ները նորերով փոխարինումը: Մեքենայական շարժիչը և նոր տեսակի կցորդ մեքենաների ոգտագործումը: Հողագործության մեջ նոր սխտեմի մեքենաների մուծման հեռանկարները: Ձիաքարշի և տրակտորի համատեղման խնդիրները ՄՏԿ-ներում:

4. ՄՏԿ-ՆԵՐԻ ՀԱՐՑՈՒՄ ՈՊՈՐՏՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՑՔՆԵՐԻ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Այլ ոպորտունիստական աղավաղումները ՄՏԿ-երի տեսության մեջ և պրակտիկայում: Այլերը մեքենաների դերի, վորպես կոլեկտիվացման անմիջական պայմանի մասին: ՄՏԿ դերի ստորացումը և հասցնումը մինչև հասարակ վարակետի:

ՄՏԿ-ների դերի վորպես պրոլետարական պետության ձեռքում կարևորագույն լծակները թերազնահատումը:

Ձախ ոպորտունիստական աղավաղումները ՄՏԿ-ների տեսության մեջ և պրակտիկայում: Տրակտորի և ձիաքարշի համատեղության նշանակության թերազնահատումը:

5. ՄՏԿ-ՆԵՐԻ ՅԵՎ ԿՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՓՈՒՀ-ՀԱՐԱՔԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Պայմանագրային հարաբերությունները: Կոլտնտեսությունների բանուժի, բանոց անասունների և ինվենտարի ոգտագործումը: ՄՏԿ-ների ձեվերը, կոլտնտեսությունների գյուղատնտեսական մթերքների իրացումը:

6. ՄՏԿ-ՆԵՐԻ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ ՅԵՎ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ

Հիմնական նվաճումները և թերությունները ՄՏԿ-ների աշխատանքներում: ՄՏԿ-ների ցանցը և տեղավորումը: ՄՏԿ 1933 թվի ստուգիչ թվերը: ՄՏԿ-ները, նրանց ցանցը և հիմնական արտադրական տիպերը չերկրորդ հնգամյակում:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 17

ԿՈՒՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

1. ԿՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԲՆՈՒՅԹԸ

Կոլտնտեսական շարժման սահմանումը, կոլտնտեսությունները, վորպես սոցիալիստական տիպի տնտեսություններ: Կոլտնտեսային շարժման հակասությունները: Կոլտնտեսական գյուղացիությունը վորպես խորհրդային իշխանության հենարանը գյուղում: Ոպորտունիստական աղավաղումները կոլտնտեսությունների սոցիալական բնույթի հարցերում:

2. ԿՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՁԵՎԵՐԸ

Արմատական տեղաշարժեր կոլտնաշինարարության ձևերի ասպարիզում: Արտելը վորպես ներկա ետապի հիմնական ձևը: Կոմունարների դերը և նշանակությունը: Հողոգտագործական ընկերությունները վորպես անցողիկ ձև գեպի արտելը:

3. ԱՐՏԵԼԸ ՎՈՐՊԵՍ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՁԵՎԸ ՆԵՐԿԱ ԵՏԱՊՈՒՄ

Արտելի բնութագրումը և սահմանո մը: Ինչու մե և նրա ուժը: Արտադրության հիմնական միջոցների համայնացումը: Հասարակականի և անհատականի համատեղումն արտելում: Արտելի վրայից թուխք գործելու վտանգը: Արտելը կարճ ժամանակվա ձև չի: Այլ և «ձախ» ծայրահեղություններն այդ հարցում:

4. ԿՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԱՐՔԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԽՈՐՀՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ

Կոլտնտեսական գյուղացիությունը և նրա նարբերությունը խորտնտեսական պրոլետարիատից: Կոլտնտեսությունը՝ վոչ թե պետական, այլ կոոպերատիվ ձեռնարկություն է: Անհատական տնտեսության մնացորդները կոլտնտեսության մեջ: Մասնավոր սեփականատիրական հոգեբանության մնացորդները կոլտնտեսությունում: Անհավասարության ելեմենտները կոլտնտեսություն մտած բատրակների, չքավորների և միջակների միջև: Պատկարգային պայքարի ելեմենտները կոլտնտեսություններում, նրանց յուրահատկությունը և տարբերությունը կոլտնտեսությունից դուրս տեղի ունեցող դասակարգային պայքարից: Արտելը, վորպես գյուղացիության մանր սեփականատիրական հոգեբանության սոցիալիստական վերամշակման և խոշոր սոցիալիստական տնտեսության աշխատակցի պատրաստման դպրոց:

5. ԿՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՎԵԼԻ ԲԱՐՁՐ ՏԻՊԻ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՃՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

Վերածման հիմնական պայմանները, պրոլետարիատի ղեկավարությունը, խոշոր մեքենայական տեխնիկայի բազայի ամրացումը, համատարած կոլեկտիվացումը: ՄՏԿ-ների դերը, բոլոր արտադրական միջոցների լրիվ համայնացումը, վորպես վերածման հիմնական խնդիր: Կոլեկտիվ սեփականություն վերածումը ամբողջ պրոլետարական պետությունը պատկանյալ սեփականություն:

6. ՏՐՈՑԿԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՎ ԱՋ ՈՊՈՐՏՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՑՔՆԵՐԻ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ոպորտունիստական հայացքները կոլտնտեսությունների սոցիալական բնույթի, ելություն և խնդիրների նկատմամբ և նրանց մեթոդոլոգիական հիմունքները: Սովխոլացման տեսություն քննադատությունը, ագրոինդուստրիալի և ինդուստրիալ ագրարային կոմբինատների ձախ տեսության քննադատությունը:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ № 18

ԿՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ—ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՄՐԱՑՈՒՄԸ

1. ԽՍՀՄ-Ն ԱՐՏԱԴՐՈՂ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒՄ ՀԻՆԱԿԱՆՈՒՄ ՀԱՄԱՏԱՐԱՄ ԿՈՒԵԿՏԻՎԱՑՄԱՆ ԱՎԱՐՏՈՒՄԸ

Համատարած կոլեկտիվացման հիմնական արդյունքները մատնանշված

ԳԱՂԱԲԻ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԻ ՀԱՎԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱՑՈՒՄԸ

1. ԱՅԴ ՀԱՎԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԾԱԳՈՒՄԸ ՈՒ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Հակադրութեան առաջացումը և նրա խորացումը կապիտալիզմի պայմաններում. քաղաքի և գյուղի հակասութիւնների ուժեղացումը իմպերիալիզմի շրջանում: Գյուղի և քաղաքի հակադրութիւնը, վորպես կապիտալիզմի ամենախորը հակասութիւններից մեկը: Այդ հակադրութեան դասակարգային բնուէթը: Կապիտալիստական ինդուստրիալիզացիան և գյուղի ու քաղաքի միջև հակադրութիւնների խորացման պատճառները:

Արդիւնաբերութեան վերջնական անջատումը չերկրագործութիւնից: Գյուղատնտեսութեան լրիվ ինդուստրացման անհնարինութիւնը կապիտալիզմի սրբը:

2. ԱՅԴ ՀԱՎԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՎՈՉՆՉԱՑՈՒՄԸ

Այդ հակադրութեան վոչնչացումը վորպես պրոլետարական հեղափոխութեան գլխաւոր խնդիրներից մեկը: Քաղաքի և գյուղի միջև հակադրութիւնների վերացումը և ազգութիւնների տնտեսական—կուլտուրական հետամնացութեան վերացումը: Սոցիալիստական ինդուստրացումը վորպես գյուղի ու քաղաքի միջև հակադրութիւնների և չերկրագործութեան հետամնացութեան վերացման հիմնական լծակ: Քաղաքի և գյուղի հակադրութիւնների վերացման կոնկրետ արդիւնքները և հեռանկարները:

3. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԻՆԴՈՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԻ ՁԵՎԻ ՎԵՐԱԾԵՆՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Բանվորական ուժի մասնագիտացման պրոբլեմը խոշոր մեքենայացած գյուղատնտեսական արտադրութեան պայմաններում: Սոցիալիստական չերկրագործութեան մեջ բանվորական ուժի մասնագիտացման տարբերութիւնը, համեմատած նրա մասնագիտացման հետ կապիտալիստական չերկրագործութեան մեջ: Բանուժի մասնագիտացումը և տեխնիկական զարգացման տենդենցները դեպի ավտոմոտիլիզացիան: Գյուղատնտեսական աշխատանքի սեզոնայնութեան վերացումը: Բանվորական ուժի վերաբաժանումը արդիւնաբերութեան և գյուղատնտեսութեան միջև:

Կապիտալիստական էլեմենտների և առհասարակ դասակարգերի վերացման խնդիրները: Կոլտնտեսականների վերածումը սոցիալիստական հասարակակարգի աշխատավորների: Ֆիզիքական և մտավոր աշխատանքի տարբերութեան վերացումը: Գյուղատնտեսական և արդիւնաբերական աշխատանքների սպեցիֆիկ տարբերութիւնների վերացումը:

4. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՇԱԿՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՊԸ ՀՈՒՄՔԱՅԻՆ ԲԱՉԱՅԻ ԷՆՏ

Հալթայթող վերամշակող արտադրութեան ճշուղերի ձեռնարկների տեղավորման արդիւնքներն ու հեռանկարները: Վերամշակող և հալթայթող ձեռնարկների սոցիալիստական տեղավորման նշանակութիւնը քաղաքի և

գյուղի վերացման գործում: Կենտրոնների և ծայրամասերի տարբերութիւնների վերացումը:

5. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՐԳԻ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ՏԻՊԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Բնակարանային և կոմմունալ պայմանները: Բնակարանային կոմմունալ և կենցաղային պայմանների վերակառուցման հիմնական ուղիները և հեռանկարները: Նոր քաղաքների կառուցումը և հնրի վերակառուցումը: Նոր տնտեսական կենտրոնները և բնակավայրերի տիպերը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1-ին թեմայի չափեր.—

Պ ա ռ ա ո ղ ի Ր՝

1. Լենին «Կապիտալիզմի զարգացումը Ռուսաստանում» (Յերկերի ժողովածու հատ. 3-րդ ուս.) էջ 15—18, 255—56, 292—97, 262—64, 257—59, 278—81, 423—31, 188—202, 233—243: (Այս նյութերը կարելի չէ մասամբ գտնել Լենինի յերկերի 6-հատորյակի 1-ին հատորում «Քաղաքատնտեսության հարցեր ըստ Լենինի» Քրեստոմատիայի մեջ հայ. լեզ.):
2. Կ. Մարքս.—«Կապիտալ» հատ. 3-րդ, մաս. 2-րդ, գլ. 37 և 47 (ուսերեն):
3. Լենին.—Յերկերի ժողովածու հատ. 4-րդ, էջ 189—198 և 173—189, հատ. 18-րդ, էջ 21—24 (ուսերեն): (Ռեժուսի մասին հարցերն կարելի չէ կարդալ Լենինի հոդվածը վերջ մատիայի մեջ և Լապիդուս ու Ա. Մարտիկոսյանի «Տնտեսություն» գրքի համապատասխան գլուխները):
- Լ Ր ա ջ ու ջ ի չ.—4. «Լենինյան ժողովածու» ուսերեն № 19 գլ. 4 և 7:
- Կ. Մարքս.—«Կապիտալ» հատ. 1-ին, գլ. 24 § 2, 4, 5 (ուսերեն):
5. Կաուցկի.—«Ազրարային հարց» գլ. 3, 4, 5 § «B» գլ. 9-րդ (ուս.):

2-րդ թեմայի չափեր.—

1. Լենին.—«Յերկերի ժողովածու» հատ. 12-րդ, էջ 52—65, հատ. 11-րդ, էջ 348—351, 374—377 (հայերեն 6-հատորյակի 1-ին հատ. էջ 46—63), էջ 587—620:
2. Կ. Մարքս.—«Կապիտալ» հատ. 1, գլ. 24 § 2, 4, 5 (ուսերեն):
- Լ Ր ա ջ ու ջ ի չ.—3. Կ. Մարքս «Հավելյալ արժեքի տեսություն» հատ. 2-րդ, մաս. 1, էջ 170—172, և հատ. 2-րդ, մաս. 2-րդ, էջ 6—7 (ուսերեն):
4. Լյաչենկո.—«Քյուզանտեսության սոցիալ-եկոնոմիա» հատ. 1, էջ 138—187 (ուսերեն):

3-րդ թեմայի չափեր.—

1. Լենին.—«Յերկերի ժողովածու» հատ. 4-րդ, էջ 211—220, 229—240 և հատ. 17-րդ, էջ 587—606, 614—620, 637—648 (ուսերեն):
2. «Մարքսիստ ազրարագետների 1-ին կոնֆերանսի աշխատանքները» հատ. 2-րդ, մաս 2-րդ Գարդենի զեկուցումը և ՝ ՝ քերի փոխանակությունը (ուսերեն):

1. Լրացուցիչ.—3. Պարվուս.—«Համաշխարհային շուկան և գյուղատնտեսությունը» (ռուսերեն):

4. Չերինգ.—«Ազրարային ճգնաժամեր» (ռուսերեն):

4-րդ թեմալի չափաբանությունը.—

Պարտագիր

1. Լենին.—«Յերկերի ժողովածու» հատ. 17-րդ (ռուսերեն), էջ 637—45, հատ. 25-րդ, էջ 226—279 (ռուսերեն):

2. Լենին.—«Իմպերիալիզմը վորպես կապիտալիզմի նորագույն ետապ» գլ. 4-րդ և 6-րդ (հայերեն):

3. Տարխանով.—«Ազրարային հարցը գաղութային հեղափոխության մեջ» գլ. 2, 3, 5, 6 (ռուսերեն):

4. Մադյար.—«Գյուղատնտեսության եկոնոմիկան Չինաստանում» գլ. 19—25 (ռուսերեն):

5. Ստալին.—«Լենինի գործերը», էջ 697—707 (հայերեն):

Լրացուցիչ.—6. Մախարաձե «Ազրարային Հնդկաստանը» գլ. 7, 11, 19-րդ (ռուսերեն):

7. «Համաշխարհային ազրարային ճգնաժամը» 1-ին գիրք, հրատարակություն Միջազ. Ազրար. Ինստիտուտի, 1931 թ. (ռուսերեն):

8. Գենրիխ.—«Գյուղատնտեսության ինդուստրացումը» (ռուսերեն):

5-րդ թեմալի չափաբանությունը.—

Անհրատելի.—1. «Լենինյան ժողովածու» (ռուսերեն) № 19 ներածությունը:

Ազրարային ֆրոնտում № 1 1932 թ. Նիկանորովի հոդվածը:

«Մարքսիստ ազրարագետների 1-ին կոնֆերանսի աշխատանքները» հատ. 1-ին, Մոլոտովի ղեկավարումը և Ստալինի ճառը (ռուսերեն):

Լրացուցիչ. 4. Լենին.—Հատոր 4-րդ, «Ազրարային հարցը» և Մարքսի քննադատությունը:

5. Յագով.—«Նշանավոր կուսակցությունների ծրագրերն ու կանոնադրությունները» (ռուսերեն):

6-րդ թեմալի չափաբանությունը.—

Անհրատելի.—1. Լենին.—«Յերկերի ժողովածու» հատ. 1-ին, էջ 317—63, հատ. 15-րդ, էջ 108—111 «Կապիտալիզմի զարգացումը Ռուսաստանում», հատ. 3-րդ, գլ. 8-րդ § 5-րդ, հատ. 11-րդ, «ռուս. սոցիալ-դեմոկրատիայի ազրարային ծրագիրը 1905—7 թ. հեղափ. մեջ», հատ. 20-րդ, էջ 268—273, 346—54, 391—419, 580—583, հատ. 23-րդ, էջ 20—29, 52—54, 62—64, 79—88, հատ. 21-րդ, էջ 107—113 (ռուսերեն):

2. Պակրովսկի.—«Ռուսաց պատմություն» հատ. 3-րդ, գլ. 10-րդ (ռուսերեն):

3. Ստալին.—«Լենինի գործերը» (գյուղացիական հարց) (հայ.):

Լրացուցիչ.—4. Չերինգ, «Ազրարային հարցը Ռուսաստանում» (ռուսերեն):

5. Պակրովսկի.—«Ռուսաց պատմություն» մաս. 2-րդ, գլ. 1-ին (ռուսերեն):

6. Վ. Միլյուտին.—«Ազրարային քաղաքականություն» (ռուսերեն):

7. Լոգանսկի.—«Ժամանակավոր Կառավարության տնտեսական քաղաքականությունը», էջ 145—184 (ռուսերեն):

8. Մախարաձե.—«Ալիսարկներ Անդրկովկասի հեղափոխական շարժման պատմության» (ռուսերեն):

7-րդ թեմալի չափաբանությունը.—

1. Լենին.—«Պետություն և հեղափոխություն» գլ. 2-րդ, 5-րդ (հայ.):

2. Ստալին.—«Լենինի գործերը» (գյուղացիական հարց. կուսակցության 3 լուսնագրերը, պրոլետարիատի դիկտատուրան) (հայ.):

3. Ենգելս.—«Գյուղացիական հարցը Յրանսիայում և Գերմանիայում» (հայերեն):

8-րդ թեմալի չափաբանությունը.—

1. Լենին.—«Պարենհարկի մասին», «Կոպերնիկոսյան մասին» (հայ.):

2. Ստալին.—«Լենինի գործերը», «Յերկերի ժողովածու» 19-րդ էջերում:

9-րդ թեմալի չափաբանությունը.—

1. Կ. Մարքս.—«Գոթյան ծրագրի քննադատություն» (ռուսերեն):

2. Լենին.—«Իխողություններ Բուխարինի «Երկրի նստիկան» գրքի մասին (ռուսերեն):

3. Ստալին.—«Լենինի գործերը» (ղեկուցություն, 2-րդ մաս, ազրարային քաղաքականություն):

4. Գ. Լուրյե.—«Բանվորական ուժի վերաբաշխումը թխան և գյուղատնտեսության մեջ» («Բաշխում», 1930—31 թվերի):

10-րդ թեմալի չափաբանությունը.—

1. Միլյուտին.—«Պաշար ազրարային ֆրոնտում և գյուղատնտեսության վերականգնումը» (Մարքսիստ ազրարագետների կոնֆերանսի աշխատանքները) հատոր 1-ին (ռուսերեն):

11-րդ թեմալի չափաբանությունը.—

1.—Լենին.—«Չեկուցում փոխադրողների համառուսական կոնֆերանսի մասին»:

2. Լենին.—«Ճառ գյուղի աշխատանքի մասին» հատ. 24-րդ «Չեկուցում և ղեկերտ հողի մասին» հատ. 22-րդ «Հոկտեմբերյան Հեղափ. 4-րդ տարեդարձը» (ռուսերեն. կա և հայերեն):

3. Բորիլին.—«Սոցիալիզմի շրջանին անցնելը» (ռուսերեն):

4. Ստալին.—«Չեկուցումներ 14, 15 և 16-րդ կուս. համագումարներում»:

12-րդ թեմալի չափաբանությունը.—

1. Ստրոմիլին.—«Պլանավորման տեսության հիմունքները» (ռուս.):

2. «Ոգնություն կոլտնտեսական պլանավորման» ժողովածու (ռուս.):

Լրացուցիչ.—

3. «Վնասարարություն պլանավորման թեորիայում և պրակտիկայում» ժող. (ռուսերեն):

13-րդ թեմալի չափաբանությունը.—

1. Լենին.—«Ելեկարի ֆիկացիայի մասին» (ռուսերեն):

2. Վ. Յեսին.— «Գյուղատնտեսության Ելեքարիֆիկացիա» (ռուս.):
  3. «Կոլտնտեսության տեխնիկական վերասպառազինումը» ժող. (ռուսերեն):
  4. Նիկոլայիսին.— «Գյուղատնտեսության ինդուստրացում» (ռուս.):
- Լրացուցիչ.—
5. Սկվորցով.— «Քիմիան գյուղատնտեսության և ուղմական գործի մեջ» (ռուսերեն):
  6. Ակադ. Բախ.— «ժող. տնտեսության խիմիկացիան» 1931 թ. (ռուսերեն):

14-րդ թԵՄԱՑԻ ՀԱՄԱՐ.—

1. Յակովլևի.— «Զեկուցում 16-րդ համագումարում» (ռուս.):
2. Ն. Անխիմով և ուրիշներ.— «Գյուղատնտեսական արտադրության մասնագիտացման մասին» («Ազրարային ֆրոնտում» № 1 1932 թ. (ռուսերեն):

15-րդ թԵՄԱՑԻ ՀԱՄԱՐ.—

1. Լենին.— «Կոմիսներն 2-րդ կոնգրեսի թեզիսները՝ ազրարային հարցի մասին» հատ. 25-րդ (ռուսերեն):
2. Սոկոլով.— «Սովխոզները 2-րդ հնգամյակում» (ռուսերեն):
3. Յակովլևի.— «Զեկուցում խորհրդների 6-րդ համագումարում»: Գիյ.— «Ինչպես պատմական հաղթանակ գյուղատնտեսության ուսերեն):

ԱՄԱՐ.—

1.— «ՄՏԿ» (ռուսերեն):

«Ս 84-րդ տիպերը լերկորդ հնգամյակում» (ռուսերեն):

Զեկով.— «ՄՏԿ-ի խնդիրները 2-րդ հնգամյակում» (ռուսերեն):

18-րդ թԵՄԱՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ.—

1. Մտալին.— «Լենինի դի հարցեր» (Մեծ բեկման տարին. ԽՍՀՄ-ի ազրարային քաղաքականության շուրջը, կուլակուսիունն իբրև դասակարգի վերացնելու քաղաքականության շուրջը, գլխապետույա հաջողությունների հետևանքով, պատասխան կոլտնտեսականներին, զեկուցում 16-րդ համագումարում 2-րդ մաս):
2. Յակովլև.— «Կոլտնտեսությունների կազմակերպչական տնտեսական ամրապնդումը»:

19-րդ թԵՄԱՑԻ ՀԱՄԱՐ.—

1. Լենին.— «Պետություն և հեղափոխություն» գլ. 5-րդ:
2. Մագիլս.— «Անտիդյուրինգ» բաժին 3-րդ:
3. Մորտովի զեկուցումը 17-րդ կուս. կոնֆերենցիայում:

29. 438